75 anys d'ensenyament professional a Tarragona

de l'Escola del Treball a l'IES-SEP Comte de Rius (1928-2003)

Jordi Piqué Padró

75 anys d'ensenyament professional a Tarragona

de l'Escola del Treball a l'IES-SEP Comte de Rius (1928-2003)

JORDI PIQUÉ PADRÓ

amb la col·laboració de

JOSEP M. ALEU VECIANA I RAMON CASAS ROIG

IES-SEP COMTE DE RIUS

Edita: **IES-SEP Comte de Rius. Tarragona**

Abril de 2004

Patrocinen:

Associació de Mares i Pares d'Alumnes de l'IES-SEP Comte de Rius

Col·laboren:

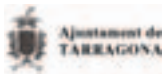

Associació de Mestres Industrials i Titulats de Formació Professional

Normalització lingüística:
Isabel Berenguer i Tomàs

Maquetació i impressió:
Ind. Gràf. Gabriel Gibert, SA. Tarragona

D.L.: T. 257.2004

Llegir un llibre d'història és com fer un viatge al passat per entendre millor el present i preveure amb força el futur. La història ens documenta d'on venim, ens fa descobrir com som i fins i tot ens pot ajudar a bastir el demà. Ara, a les mans tenim un llibre que parla d'homes i dones, nois i noies, al llarg de 75 anys. Tots ells tenen noms i cognoms i en són tants que només els serva el silenci del record. És la història d'un centre educatiu, l'actual Institut Comte de Rius de Tarragona, que va néixer amb vocació d'Escola del Treball i que així va ser conegut, durant anys, en aquestes comarques.

Tots els que hem tingut la sort d'estudiar, en una època en que les coses eren molt diferents, hem passat per una escola, un institut, un col·legi, i les seves classes, pissarres i patis ens han fixat les imatges del desvetllar del coneixement.

De grans, la vida ens porta per camins insospitats i potser oblidem d'on venim. Però si mirem bé enrera veurem que tots venim d'una classe, d'unes aules, érem un més d'entre els companys, davant d'uns mestres que ens obrien, amb paciència, les portes del saber, ens engrescaven vers l'experiència i ens feien aprendre a ser persones per viure i conviure en societat.

Jordi Piqué Padró, l'historiador tarragoní autor d'aquest llibre, ens diu que, si la història de l'Escola-Institut fos com la vida d'una persona, *«ara, després de 75 anys estaríem començant a albirar el final. No és el cas. Només tenen en comú que després de tres quarts de segle ambdues trajectòries assoleixen el valor afegit de posseir un bagatge insubstituïble carregat d'experiència»*. Potser aquí sigui on rau el sentit del llibre, l'experiència acumulada, els 75 anys materialitzats en tantes promocions i generacions de persones que ha donat el centre i més concretament de professionals. De professionals que han dedicat llurs vides a la docència i també d'uns altres, els joves estudiants d'aleshores, que són els actuals professionals del món laboral, a les comarques de Tarragona.

Per això aquest llibre és més que una semblança d'un centre, el Comte de Rius. És el recull de 75 anys de vida educativa, al voltant de la qual hi ha la presència de tots aquells que entraren i sortiren per les seves portes, fos a l'edifici que fos, fins a l'actualitat.

Mestres, pares, alumnes, amics, col·laboradors i tantes persones que de les seves parets en feren el decorat principal o temporal de la seva vida i on deixaren la seva empremta. D'històries com aquesta, n'està feta la història del país i amb elles, al capdavall, la història de cadascun de nosaltres.

Per molts anys.

Marta Cid i Pañella
Consellera d'Ensenyament

Les imatges comentades d'aquest llibre són història, efectivament, però una història que per a moltes persones és molt viva i propera, perquè almenys en un període han esdevingut protagonistes: és la història d'un institut que arriba als tres quarts de segle, però també de les persones que l'han format a través dels anys o que el formen en l'actualitat: professors, estudiants, patrons, familiars, companys. Al capdavall és la petita història de l'ensenyament i de la cultura de la nostra ciutat de Tarragona i del seu territori.

Tots els que han passat per l'Institut Comte de Rius guarden un bon record de les aules, encara que en el moment de ser alumnes patissin el rigor i la disciplina que significa la formació i l'estudi; un agradable record que augmenta a mesura que passa el temps, perquè el nostre judici sobre l'època es fa més equilibrat i potser just.

Estic convençut que aquest llibre que ha preparat amb tant bon encert en Jordi Piqué tindrà diverses utilitats i serveis segons qui sigui el que passi les seves pàgines. Per una banda els amants de la història el veuran com un estudi més que cal unir a la història general de l'ensenyament i del país; altres possibles lectors miraran l'obra intentant descobrir en les imatges i els textos els detalls d'una història local, d'uns costums o d'uns hàbits propis i, pels qui han estat alumnes, recuperaran tot això, però a més a més recuperaran records i vivències que els han ajudat a formar-se com a estudiants i com a persones.

Agraeixo que se m'hagi concedit el privilegi de formar part del Comitè d'Honor dels actes d'aquest 75è aniversari de l'institut i de prologar aquesta obra que s'encaixa amb l'exposició de materials didàctics i records que s'han exposat al Pati del Palau de la Diputació de Tarragona.

Que sigui per molts anys!

Joan Aregio Navarro
President de la Diputació de Tarragona

Es podria dir que Tarragona està d'enhorabona. I dic això perquè el que els tarragonins puguem celebrar els 75 anys d'existència de l'IES Comte de Rius, és un clar indicador de l'empenta de la societat tarragonina que va saber aprofitar el moment oportú per atraure a casa un centre d'educació reglat de formació professional. Va ser el tercer en fundar-se a Catalunya, després del de Barcelona i un altre a la veïna ciutat de Valls.

La llarga trajectòria docent del Centre educatiu ha fet que l'Ajuntament, en acord plenari celebrat el passat mes de març, decidís atorgar la «Medalla de la Ciutat en la categoria d'Argent».

Com és lògic, tot fent una ràpid repàs històric, el Centre va tenir, i ha tingut al llarg d'aquests anys, diferents denominacions i ubicacions.

Fou el cardenal Vidal i Barraquer qui, l'any 1928, va cedir uns locals del Patronat Obrer, per tal que poguessin començar els cursos, situats al carrer Armanyà. Vist l'increment d'alumnes que es matriculaven, els estudis es van traslladar a uns altres locals del carrer Jaume I.

Posteriorment, ja a l'any 1939, just acabada la Guerra Civil espanyola, el centre es va traslladar a un descampat de la ciutat, concretament a l'actual zona totalment urbanitzada i habitada de l'avinguda Lluís Companys.

El reconeixement de Tarragona pels 75 anys de funcionament del centre, té el precedent l'any 1953 quan li fou atorgada la «Corbata» d'Alfonso X el Sabio al commemorar els 25 anys de la seva fundació.

Actualment, l'IES Comte de Rius està ubicat a la Zona Educacional. Com a data significativa de la importància que ha tingut aquest centre en la formació i educació des dels seus inicis, només recordaré que han passat per aquest centre en les diverses etapes un total de 21.850 alumnes.

Realment n'hi ha per sentir-se satisfet. Per molts anys.

Joan Miquel Nadal i Malé
Alcalde de Tarragona

Des d'aquesta pàgina tinc la satisfacció d'adreçar-me a tots els tarragonins i tarragonines per donar-los les gràcies i l'enhorabona per haver fet possible l'Escola del Treball i el seu procés evolutiu fins el dia d'avui, en què el centre s'identifica com a Institut d'Ensenyament Secundari i Superior d'Ensenyaments Professionals «Comte de Rius» i on a més d'estudis de formació professional, s'imparteixen tres modalitats de Batxillerat.

Voldria també fer públic reconeixement a la tasca feta pels directors que m'han precedit i els professors i les professores que han format part del Claustre des del curs 1928-1929 fins a l'actual. Ho faig des de l'experiència viscuda com a alumne del centre, posteriorment com a professor i actualment amb la responsabilitat de la direcció.

La història d'una institució docent la configuren tant les persones que hi treballen com les que hi dipositen llur confiança, tant dels adults com dels seus fill/es i per aquest motiu, l'evolució d'un centre es paral·lela a la de la ciutat que l'acull i serveix. Li aporta el valor afegit de la formació i de saber fer i estar als ciutadans que hi estudien i, alhora recull d'ells, de les empreses i de les institucions, llurs necessitats i inquietuds, transformant-les en un repte, en objectius de centre, cercant la forma de donar-hi una resposta adequada i satisfactòria.

Quan es va celebrar el 50è aniversari, ja es plantejà la possibilitat de recollir la història del centre en un llibre, però raons d'oportunitat, de temps, de recursos econòmics o d'altres, ens han situat celebrant el 75è aniversari sense disposar d'aquella publicació. Per aquest motiu, una de les prioritats en el context d'aquesta efemèride ha estat recollir la història de l'Institut en una publicació. Aquesta s'ha plantejat fonamentalment de forma gràfica, procurant que s'identifiquin amb facilitat els esdeveniments institucionals i rellevants, les autoritats, el professorat i l'alumnat, persones totes elles, que han confegit la nostra història en paral·lel i molt lligada a la pròpia de la ciutat de Tarragona i de les seves contrades.

Aquesta publicació és un pas més en la idea de compartir amb els ciutadans el que som i hem estat, i es va iniciar amb el fet de dipositar part del fons documental del centre a l'Arxiu Històric de Tarragona, posant-lo a l'abast d'aquells qui puguin tenir-hi algun interès.

El present llibre vol difondre la nostra activitat, situant-la en paral·lel a la història de la ciutat i de Catalunya. En aquest objectiu hem tingut l'apreciable ajuda del senyor Jordi Piqué Padró, director de l'Arxiu Històric de Tarragona, i dels professors senyors Josep Maria Aleu Veciana i Ramon Casas Roig, que han fet el treball de recerca i classificació dels documents que han servit de base per a confegir aquest

llibre. A ells i a l'Excel·lentíssima Diputació de Tarragona, a l'Excel·lentíssim Ajuntament de Tarragona i al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, els vull agrair en nom propi i de l'Institut, haver fer possible la celebració d'aquests 75 anys i la publicació d'aquest llibre que, sense pretensions, divulga la nostra humil història com a centre docent i alhora de la pròpia ciutat de Tarragona.

Que per molts anys puguem continuar fent ciutat!

Antoni Barrufet Puig
Director
IES-SEP Comte de Rius

ÍNDEX

Introducció 15

L'Escola del Treball (1928-1939):
gènesi i desenvolupament 19

L'Escola Elemental del Treball (1940-1953):
de la represa a les noces d'argent 61

Vers el cinquantè aniversari (1954-1981):
d'Escola de Mestratge Industrial a Institut Politècnic Nacional Comte de Rius 109

L'Institut d'Ensenyament Secundari - Superior d'Ensenyaments Professionals
Comte de Rius (1982-2003):
vers el segle XXI 165

Fons documental i bibliografia 219

Introducció

Si la història d'una nació, d'una ciutat o d'una vila esdevenen el fonament de la identitat d'un poble, la trajectòria històrica d'una institució d'ensenyament, com l'Escola del Treball de Tarragona, aporta la base essencial i imprescindible per a conèixer la realitat d'un ampli col·lectiu social. Des de l'any 1928, i durant 75 anys, el centre ha mantingut el seu rumb navegant sobre diferents règims polítics: des de la dictadura de Primo de Rivera fins a la recuperació de la democràcia i el restabliment de les institucions autonòmiques de Catalunya, passant per la Generalitat republicana dels anys trenta, el terratrèmol social de la revolució i la Guerra Civil i la llarga i grisa etapa del franquisme.

Des del segle XIX, quan l'Estat comença a intervenir en l'educació, un àmbit que fins aleshores havia estat gairebé monopolitzat per l'Església, el poder polític, en més o menys intensitat, sempre ha participat en l'endegament del sistema educatiu general. En qualsevol moment de la nostra història contemporània, la millora de l'ensenyament sempre s'ha considerat necessària i decisiva en el desenvolupament de la societat com a instrument per a configurar els ciutadans del futur. Tanmateix, darrere del marc legislatiu que regula l'ensenyament, provingui d'un règim polític dictatorial o democràtic, sempre existeix la voluntat d'exercir un determinat control polític i, en definitiva, un intent de modelar els ciutadans del futur. En aquest sentit, doncs, l'Escola del Treball no és cap excepció.

Al llarg d'aquests tres quarts de segle d'existència, i actuant com un veritable eix de formació i cohesió social, molts homes i dones de Tarragona i de les comarques properes s'han relacionat amb més o menys intensitat amb l'Escola del Treball, l'actual Institut d'Ensenyament Secundari - Superior d'Ensenyaments Professionals Comte de Rius. Més de 500 professors i prop de 23.000 alumnes, gairebé quatre generacions, carregades d'anhels i projectes, en ocasions de dificultats i frustracions, però sempre al voltant de dues de les missions més nobles que pot tenir l'ésser humà: ensenyar i aprendre.

El camí no ha estat planer, més aviat costerut i amb entrebancs. Però l'entusiasme i el voluntarisme de moltes persones ha permès arribar fins aquí. Des dels membres dels successius patronats que defensaven i promovien l'Escola fins a tots els directors i professors

que han integrat els diferents claustres docents, passant pel personal no docent, tots, tots ells han conformat una comunitat agermanada en una gran empresa comuna: la tasca de formar, no només d'ensenyar, a les joves generacions, els homes i les dones del demà.

Situats al segle XXI i aprofitant la commemoració del 75è aniversari sembla oportú de mirar enrere i endinsar-nos en el passat d'aquest centre educatiu. Una institució docent que ha evolucionat paral·lelament a les accelerades transformacions polítiques, econòmiques i socials esdevingudes en la història d'una ciutat que ha passat dels 29.000 veïns de l'any 1928 als prop de 125.000 habitants del moment actual; d'una economia subdesenvolupada a una de les zones més industrialitzades de Catalunya.

No és, però, l'objectiu d'aquest llibre elaborar una història definitiva de l'Escola del Treball / IES-SEP Comte de Rius, perquè òbviament fóra necessària una anàlisi molt més exhaustiva de les fonts documentals. El propòsit és facilitar un recorregut visual mitjançant una seqüència contínua d'imatges que il·lustren i permeten recuperar les vivències esdevingudes durant aquests 75 anys. A mesura que es vagin passant les pàgines, les imatges aniran suggerint determinats records, segons la vinculació del lector amb el centre i la percepció individual de cadascú.

Les 257 imatges del llibre, agrupades en quatre capítols cronològics, van acompanyades d'uns textos que, d'una banda, emmarquen el context polític, econòmic i social de l'època; i, per l'altra, repassen les dades més significatives de la dinàmica del centre en cada període. El primer se centra en la gènesi i desenvolupament de l'Escola del Treball entre 1929 i 1939. El segon capítol conté l'etapa que s'inicia amb els esforços per continuar després de l'aturada de la Guerra Civil fins a la celebració de les noces d'argent (1940-1953). La trajectòria continua en el llarg període que va des de 1954 fins a 1981, l'últim any en què l'Institut Politècnic de Formació Professional Comte de Rius restarà a l'edifici de l'actual avinguda Lluís Companys. En darrer terme, els últims 25 anys, quan el centre ja està ubicat a les instal·lacions de la zona educacional i evoluciona fins a ser considerat com a Institut d'Ensenyament Secundari - Superior d'Ensenyaments Professionals.

Personalment, no he tingut la sort de relacionar-me amb l'Escola del Treball, l'actual IES-SEP Comte de Rius, ni com a alumne ni com a docent, tot i que bona part dels homes del meu entorn familiar sí que varen passar per les aules del centre des de mitjans de la dècada dels anys trenta del segle passat. Tanmateix, com a responsable de la conservació permanent i difusió del fons documental que ha generat l'Escola al llarg de setanta-cinc anys, que es conserva a l'Arxiu Històric de Tarragona, he tingut la possibilitat de conèixer i valorar la seva història. Haig d'agrair, doncs, la confiança dipositada per Antoni Barrufet, l'actual director del centre, quan em va confiar l'elaboració d'aquest treball. També haig d'agrair la col·laboració entusiasta i permanent dels professors Josep M. Aleu i Ramon Casas en la selecció i descripció de les imatges, com també l'aportació de dades facilitades per J. Enric Rizo i les fotografies particulars cedides per Jesús Fortuny, Montse Fontanals, M. Carme Soler i AlíciaValero.

La present publicació no fóra possible sense el treball, mai prou reconegut, de fotògrafs professionals com Canadell, Chinchilla, Raymond, o Vallvé. D'altra

banda, cal regraciar la responsabilitat dels successius equips directius del centre que durant aquests anys han tingut cura de la conservació del fons documental, i de la tasca desenvolupada per l'arxivera Sílvia Mas en el procés de classificació de la documentació.

Si la història de l'Escola - Institut fos com la història de vida d'una persona, ara, després de 75 anys estaríem començant a albirar el final. No és el cas. Només tenen en comú que després de tres quarts de segle ambdues trajectòries assoleixen el valor afegit de posseir un bagatge insubstituïble carregat d'experiència. Però l'actual IES-SEP Comte de Rius, com a hereu del llegat rebut, sens dubte, aprofitarà aquest cúmul de vivències per, amb energia i il·lusió renovada, continuar oferint un ensenyament tècnic i professional de qualitat, afavorint la inserció laboral del seus alumnes, i contribuint al reconeixement social de les seves titulacions.

L'Escola del Treball (1928-1939): *gènesi i desenvolupament*

oall (1928-1939)

Durant la segona meitat de la dècada dels anys vint del segle passat, en l'àmbit polític i en el marc estatal, tot i la continuïtat de la monarquia encapçalada per Alfons XIII, des de l'any 1923 el poder es concentrava en el règim dictatorial del general Primo de Rivera. En aquests anys, Tarragona era una petita ciutat que encara no arribava als trenta mil habitants. Entre 1926 i 1929, mentre l'alcaldia estava presidida per l'industrial conservador Andreu Segura Donato, com a principals obres públiques cal esmentar l'obertura de l'Avinguda de Catalunya, l'inici de les obres del Moll de Llevant al port i la construcció d'edificis emblemàtics que encara es conserven com la Fàbrica de Tabacs, el Museu Paleocristià o el Banc d'Espanya.

L'estructura econòmica local continuava definida per l'escassa presència del teixit industrial, un important sector comercial estretament relacionat amb l'activitat portuària i un sector de serveis que cobria la demanda generada per la ciutat. Paral·lelament, i sense afavorir el desenvolupament econòmic, la capitalitat administrativa, eclesiàstica i militar de Tarragona comportava un sector terciari molt superior a la mitjana de Catalunya, integrat en bona part per eclesiàstics, funcionaris i militars. Tanmateix, la conjuntura econòmica internacional encara era favorable i el port registrarà unes xifres totals d'importació i exportació superiors a les 550 mil tones, una activitat sense precedents que ja no es recuperarà fins vint anys més tard.

En contrast amb aquesta estructura econòmica subdesenvolupada i preindustrial, els avenços tècnics, gairebé desconeguts deu anys abans, s'introduïen ràpidament en la societat tarragonina: el progressiu asfaltat i enllumenat elèctric dels carrers, el servei urbà d'autobusos i tramvies, l'automòbil, el telèfon –més de vuit-cents aparells l'any 1928–, la popularització de la ràdio i el cinema, els primers electrodomèstics... També apareixien altres signes de modernització com la pràctica de l'esport o les noves modes en el vestit i el pentinat.

En general, el nivell cultural de la societat era més aviat baix. Més d'un 20% de la població era analfabeta i mancaven 1.700 places per a poder escolaritzar tots els nens. D'altra banda, l'augment dels preus de molts articles bàsics i la pèrdua de poder adquisitiu de les classes populars eren constants, la qual cosa obligava els membres joves de les famílies humils a incorporar-se precoçment en el món laboral per poder aportar ingressos suplementaris. Eren els aprenents, adolescents amb una escassa i deficient formació bàsica que es feien un ofici a força d'anys d'ajudar l'oficial i que treballaven bàsicament a la construcció, en petits tallers o en el comerç.

En definitiva, a finals de la dècada dels anys vint, es plantejava la següent situació: era molt difícil aconseguir

aprofitar l'impuls dels moderns avenços tècnics amb un aprenentatge professional obsolet i ancorat en els mètodes tradicionals del segle XIX. Els antics gremis havien desaparegut i la iniciativa dels patrons de tallers, tot i que necessària, ja no donava per a més. Així doncs, la formació dels fills de les classes populars, els futurs obrers, esdevenia una condició imprescindible per a assolir el desenvolupament econòmic. Un problema que calia resoldre amb urgència, en el qual coincidien tots, tant els assalariats com els empresaris.

A Catalunya, l'arquitecte i polític Josep Puig i Cadafalch, president de la Comissió Provincial d'Instrucció Pública i Belles Arts de la Mancomunitat, promourà l'ensenyament tècnic i professional convertint l'Escola Elemental del Treball de Barcelona, creada l'any 1913, com a model de referència. Tanmateix, en contrast amb les iniciatives i esforços de la Mancomunitat de Catalunya i d'alguns ajuntaments, l'aportació estatal fou gairebé inexistent fins ben entrada la dècada dels anys vint, quan la dictadura populista i reformista de Primo de Rivera regularà aquest àmbit de l'ensenyament: l'Estatuto de Enseñanza Industrial (1924) i l'Estatuto de Formación Profesional (1928). Sota la competència del Ministeri de Treball, el principal objectiu d'aquest marc legislatiu era proporcionar a les indústries uns obrers aptes per adaptar-se als canvis tècnics.

En aquest context, l'home que posarà en marxa tot el procés de creació de la nova escola tarragonina serà l'enginyer industrial Ramon Barbat Miracle, fill de Valls i adscrit a la Delegació Provincial d'Hisenda de Tarragona. Ramon Barbat s'interessarà per conèixer el funcionament de l'Escola del Treball de Barcelona i a Madrid formarà part de l'equip redactor del nou estatut. En l'àmbit local, escriurà diversos articles a la premsa i aconseguirà atreure l'atenció d'altres companys de professió com Josep M. de March i de Torres, adscrit a la Jefatura d'Indústria de Tarragona; Josep Tulla Planella, enginyer de la Fàbrica de Tabacs; i Albert Blanes Boyseu, director dels tallers de la Companyia de Ferrocarrils del Norte d'Espanya. En les reunions preparatòries també assistiran Josep López Bertran, empresari de vins i membre de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Tarragona; l'enginyer industrial Joaquim de Querol i de Rius; el lletrat Ferran de Querol i Duran i el perit industrial químic Ginés Navarro Navarro.

A més a més dels enginyers industrials i dels personatges de la classe dirigent local, al voltant de la necessitat de crear una Escola del Treball a Tarragona també s'hi afegirà, entusiàsticament, la Federació Obrera Local, la qual, lògicament, contemplava la formació de l'obrer com una de les seves principals reivindicacions. Del nucli de tècnics superiors i empresaris sorgiran els primers directors, professors i membres del Patronat Local de Formació Professional. Els mestres de taller, en canvi, provindran de la classe obrera.

En el mateix sentit, un altre projecte similar s'estava desenvolupant i esdevindrà una realitat el mes de setembre de 1928 quan s'inaugurarà el primer curs de l'Escola Mercantil de Tarragona, amb la funció de formar els auxiliars mercantils. En aquest cas la iniciativa tenia l'impuls del sindicat Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI), i el suport de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació, de la Diputació i de l'Ajuntament. El centre s'ubicarà al número 39 del carrer Major i impartirà classes en règim nocturn a més de seixanta alumnes.

Paral·lelament, segons la normativa dels estatuts, es crearà el preceptiu Patronat de Formació Professional de Tarragona, presidit per l'empresari Josep López Bertran i honoríficament pel governador civil José de Lassaleta. El Patronat tenia la funció de fomentar i d'organitzar els centres de formació professional en l'àmbit de les comarques del Tarragonès i del Baix Penedès; s'encarregava d'administrar els béns i fons, gestionant els ingressos per concepte de matrícula i els ajuts econòmics facilitats per l'Estat, la Diputació de Tarragona, els ajuntaments de Constantí, Torredembarra, Tarragona, el Vendrell i Vila-seca, com també d'altres entitats o particulars. El capítol de subvencions representava gairebé un 95% del pressupost total d'ingressos, mentre que les principals despeses eren les retribucions del personal docent (50%) i el material per a les pràctiques (33%).

Per designació del Ministeri de Treball i a proposta del Patronat, el primer director fou Josep Tulla Planella i el sostdirector Joaquim de Querol i de Rius, enginyer industrial. El claustre del curs 1928-1929 estarà integrat també pels professors numeraris Albert Blanes Boyseu, enginyer industrial; Vicent Feliu Egidio, llicenciat en Dret i Filosofia; Josep M. Vives Salas, llicenciat en Medicina; pel professor secretari Ginés Navarro Navarro, perit industrial químic; pel professor auxiliar Antoni Brunet Magrané, perit industrial químic; i pels mestres de taller Antoni Cácharo Bonet, Santiago Valentines Llovell, Alfons Sastre Piqué i Ramon Cañellas. Finalment, el 28 de novembre de 1928, amb 160 alumnes, s'inaugurava el primer curs de l'Escola Elemental del Treball. Primer, en un acte solemne a la sala de plens de l'Ajuntament de Tarragona i, seguidament, als locals del Patronat Obrer del carrer Armanyà, cedits temporalment per la bona predisposició del cardenal Vidal i Barraquer.

L'article 21 de la Carta de Fundació del Patronat contemplava que l'aprenentatge i la formació professional de l'Escola Elemental del Treball seguia el principi de formació mixta lliure, és a dir, que es considerava com a requisit imprescindible que l'aprenent o l'oficial que assistís com a alumne disposés d'un contracte de treball regularitzat. Per tant, el plantejament inicial era que els ensenyaments impartits per l'Escola eren complementaris a la pràctica diària que es duia a terme en el lloc de treball, però, al mateix temps, necessaris per a exercir l'ofici corresponent o per a assolir el grau de mestre. Per tant, per poder acollir uns alumnes que ja estaven incorporats en el món laboral l'horari de les classes havia de ser forçosament de règim nocturn, de dos quarts de set a dos quarts de deu de la nit.

El pla d'estudis s'estructurava, en primer lloc, en un curs comú preparatori en el qual s'impartien càlcul aritmètic i de mesures i expressió gramatical, com també nocions de geografia i història. En un segon nivell, en les especialitats de mecànica, electricitat, fusta i construcció, s'articulaven dos cursos de formació tècnica d'oficial i, finalment, tres cursos per a la formació tècnica de mestre. Malgrat algunes variacions aquesta estructura es mantindrà al llarg del període i les quatre branques inicials es dividiran en deu especialitats. La matrícula del cursos preparatori i d'oficial era de cinc pessetes, mentre que els estudis per a l'obtenció del títol de mestre era de quinze pessetes. Tanmateix, el Patronat oferia un sistema de beques i animava els pares i patrons dels futurs alumnes en el següents termes:

«¡Padres! Inculcad a vuestros hijos el ansia de progreso, ese será el mayor beneficio que podais prestarles. Aprovechad la ocasión que os brindan los Poderes para instruirlos, pudiendo incluso dotarles de carrera técnica sin gasto alguno.

¡Patronos! Contribuid en esta obra recomendando a vuestros obreros su perfeccionamiento y facilitándoles la compatibilidad de su trabajo con el de asistencia a las clases. Con ello, aparte de la obra humana que hareis, lograreis un mayor rendimiento en vuestros operarios, lo que contribuirá al progreso de vuestra industria.»

En el curs 1929-1930, la xifra de matriculats és de 213 alumnes. Al llarg d'aquest període, el nombre d'inscrits és sempre superior als 200 i al final del curs 1930-1931 ja s'atorgaran els primers títols de mestre. L'Escola es consolidava. Tanmateix, el model tradicional d'organització del treball als petits tallers de la ciutat i la mentalitat tradicional del patrons tarragonins determinaran, en ocasions, un suport més aviat escàs que dificultava la presència d'un nombre superior d'aprenents. En el raquític teixit industrial tarragoní, l'empresa CAMPSA és una de les poques excepcions: valorarà els títols obtinguts a l'Escola del Treball i assumirà el cost d'algunes matrícules i llibres de text.

Altrament, a més a més del poc suport prestat per alguns patrons, l'assistència en horari nocturn al centre després d'una dura jornada laboral demostra una voluntat de ferro per part de bona part dels joves alumnes. Però també explica un dels mals endèmics que patirà l'Escola: l'absentisme.

Dos anys després de la seva creació, la seu de l'Escola del Treball es traslladarà a les drassanes municipals del carrer Jaume I, conegudes popularment com «El Tramvia» atès que havien estat les antigues cotxeres. La inauguració del curs 1930-1931, amb la presència del Ministre de Treball Pedro Sangro y Ros de Olano, marquès de Guad-el-Jelú, se celebrarà a les noves dependències. Paral·lelament, el Patronat gestionarà la cessió per part de l'Ajuntament de Tarragona d'uns terrenys de 19.700 metres quadrats situats a l'actual plaça Imperial Tarraco, amb l'objectiu de construir unes instal·lacions modernes i adequades. El projecte de l'arquitecte Josep M. Monravà López, professor de dibuix a l'Escola, que preveia tres anys per a la construcció i un pressupost de 380.000 pessetes, va quedar enllestit a finals de l'any 1930 i l'1 de febrer de 1931 el mateix ministre de Treball assistia a la cerimònia de col·locació de la primera pedra. Tanmateix, les esporàdiques subvencions arribaven en comptagotes i l'any 1931 només es construïren els fonaments. Entre 1932 i 1934 finalitzaran les obres de construcció de dues naus destinades a tallers, després s'aturaran els treballs i no continuaran fins a l'any 1936. En plena Guerra Civil, les obres prosseguiran gràcies a les subvencions de l'Institut Contra l'Atur Forçós de la Generalitat de Catalunya, la qual cosa permetrà bastir bona part de la infrastructura de l'edifici: tres plantes construïdes i utilitzables –faltava, però, cobrir l'espai central destinat a sala d'actes. Mentrestant, les classes es continuaran impartint al carrer Jaume I, unes dependències rònegues, amb goteres i ocupades en part per materials i runes de la brigada d'obres municipal.

L'any 1931, la proclamació de la Segona República i el restabliment de la Generalitat de Catalunya comportaran alguns canvis en el tarannà original de l'Escola. Com per exemple, l'adopció del català. Mentre que en el llibre d'actes del Patronat de l'any 1929 es recull la petició del representant del sector obrer per poder expres-

sar-se en català, la qual cosa és acceptada atès que la resta de membres entenen el «idioma regional», el 12 de maig de 1931 ja es redacta la primera acta íntegrament en català. Altrament, aquell mateix any, Josep M. Vilà Cañellas substituirà com a president del Patronat Josep López Bertran que havia dimitit uns mesos abans, i, l'any 1933, l'enginyer industrial Albert Blanes Boyseu, professor numerari de Tecnologies i Mecànica, ocuparà el lloc de director que havia quedat vacant per la renúncia de Josep Tulla Planella.

La ideologia del nou règim republicà també es reflectirà en alguns manifestos del Patronat. Certament, aquests textos prendran ara un to més classista i reivindicatiu, com és el cas de la crida al poble tarragoní redactada el mes de juny de 1931:

«Al poble de Tarragona. Tarragoní: fins fa pocs anys, un sistema educatiu ple de privilegis i distincions havia mantingut a la classe treballadora en un llastimós estat d'incultura que corresponent a les finalitats de quins el mantenien féu d'ella una massa sotmesa i vexada. L'esforç gegantí, portat a cap per la intel·lectualitat lliuradora ha pogut rompre el jou esclavitzador i, fent obviar a l'obrer el perfeccionament tècnic i la independència econòmica que dona el saber, ha fet avui el segell característic del treballador del nostre segle sigui un noble afany d'enriquir llur intel·ligència. L'obrer vol saber (...)»

Més enllà de les transformacions polítiques i socials que s'esdevenien durant la dècada dels anys trenta, l'Escola continuarà amb la seva funció docent. I és en aquesta vessant formativa que cal contemplar les sortides organitzades pel centre. En uns anys en què encara era infreqüent viatjar, els alumnes de l'Escola del Treball varen visitar les instal·lacions industrials de Flix (1930), de Barcelona i Vilanova (1931), de la Riba, Picamoixons, Lleida i Tremp (1932), de Vimbodí, Valls i Terrassa (1933), de Vallcarca i Gavà (1934),...

Alhora, a redós de l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de l'Escola del Treball, creada l'any 1929, es desenvoluparan altres activitats organitzades per les seccions esportiva, aeronàutica i de teatre. L'any 1930, l'Associació publicava el primer número de *Técnica y Trabajo*, una revista moderna i digna que, amb alguns buits cronològics, apareixerà fins a l'any 1936.

La guerra provocada pel cop d'estat dels militars rebels estroncarà la dinàmica normal de l'Escola del Treball. Malgrat la repressió i les transformacions que s'esdevenien enmig de la convulsió revolucionària inicial, el curs 1936-1937 començarà amb normalitat el mes de setembre, les obres del nou edifici prosseguiran i, fins i tot, es procedirà al trasllat de maquinària i material des de la seu del carrer Jaume I. Malauradament, però, les bombes llençades per l'aviació franquista sobre la població civil, les mobilitzacions militars de professors i alumnes, com també les creixents necessitats que imposava l'enfrontament bèl·lic, acabaran per paralitzar l'activitat dels centres d'ensenyament de la ciutat. En aquesta situació de guerra, el bombardeig franquista del 18 de juliol de 1938 obligarà a suspendre les classes de l'Escola del carrer Jaume I. Les il·lusions i els projectes que des de l'any 1928 giraven al voltant del centre, de moment, varen desaparèixer.

Professors i alumnes fundadors de l'Escola del Treball al pati del Patronat Obrer, actual Teatre Metropol.
28 de novembre de 1928. (AHT, C-1)

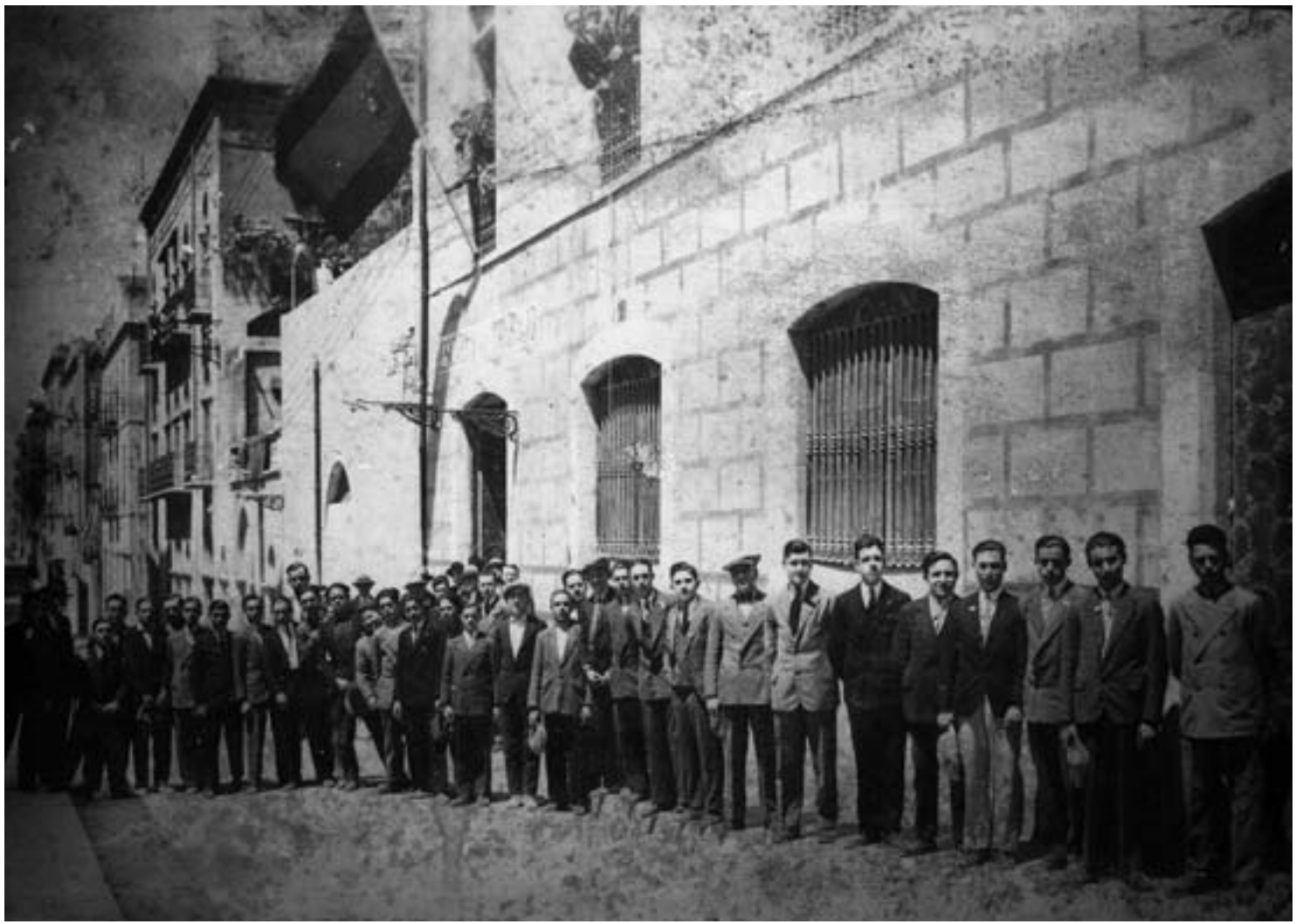

Professors i alumnes fundadors de l'Escola del Treball davant del número 11 del carrer Armanyà, 28 de novembre de 1928. (AHT, 6908)

Ramon Barbat Miracle, enginyer industrial
i delegat inspector de Formació Professional,
un dels principals promotors de l'Escola del Treball.
(AHT, 6899)

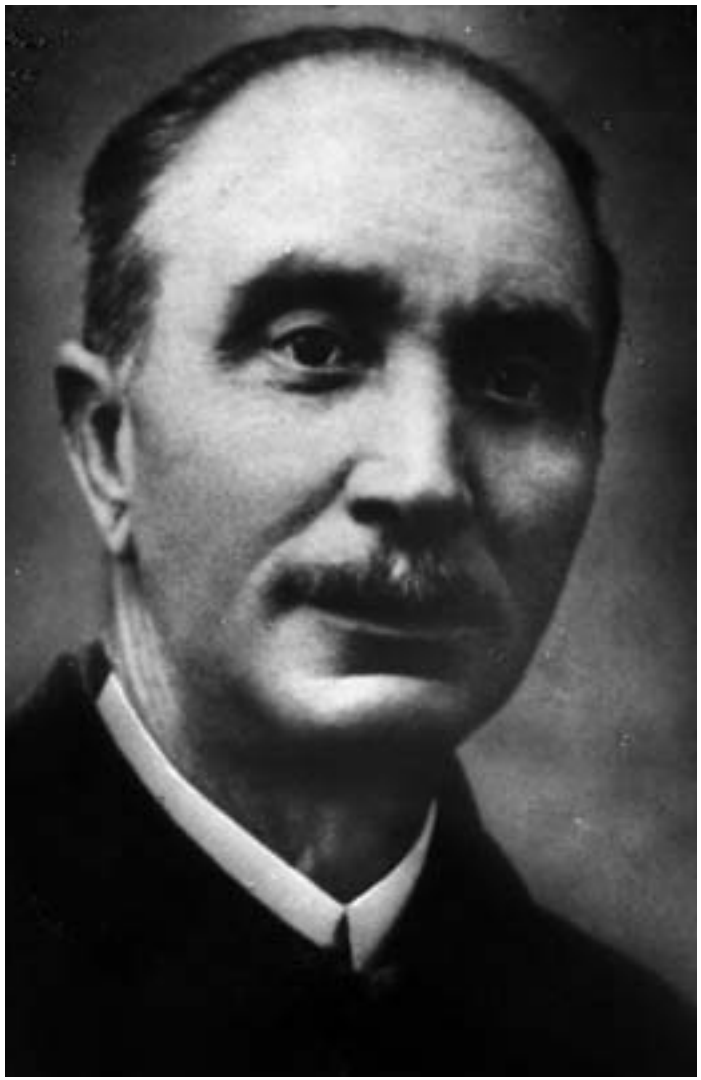

Retrat del primer director Josep Tulla Planella,
enginyer industrial i director de la Fàbrica de Tabacs,
que exercí el seu càrrec entre els anys 1928-1933.
(AHT, 6826)

Josep López Bertran, empresari de vins
i diputat provincial, fou el primer president
del Patronat Local de Formació Professional,
durant els anys 1929 i 1930. (AHT, 6898)

Josep Vila Cañellas, enginyer industrial, segon president
del Patronat Local de Formació Professional,
de 1931 fins a 1936. (AHT, 6903)

ESCUELA DEL TRABAJO DE TARRAGONA

CURSO DE 1928-29

Cumpliendo el Patronato local provisional de formación técnica industrial con una de sus principales finalidades, tal como el velar por la clase obrera manual, a la que todo país debe buena parte de su progreso, brinda a la misma un centro de cultura que permita satisfacer a la juventud obrera sus ansias de progreso intelectual y perfeccionamiento con la idealidad de que, con ello, puede aspirar a elevar su categoría social, aprovechando el amparo que le brinda el Gobierno actual con el sistema de becas establecido mediante las que pueda cursar una carrera técnica y cuando no ser pensionado en algún centro industrial nacional o extranjero.

Reducida la jornada de trabajo manual a 8 horas, se impone la implantación de la jornada intelectual, perfeccionando al obrero en su oficio y cultivando su inteligencia, lo que le facilitará el progreso.

Esta jornada será de 3 horas compatibles con las de trabajo: de 6 y media de la tarde a 9 y media de la noche.

¡Padres! Inculcad a vuestros hijos el ansia de progreso, ese será el mayor beneficio que podáis prestarles. Aprovechad la ocasión que os brindan los Poderes para instruirlos, pudiendo incluso dotarles de carrera técnica sin gasto alguno.

¡Patronos! Contribuid en esta obra recomendando a vuestros obreros su perfeccionamiento y facilitándoles la compatibilidad de su trabajo con el de asistencia a las clases. Con ello, aparte de la obra humanitaria que haréis, lograréis un mayor rendimiento en vuestros operarios, lo que contribuirá al progreso de vuestra industria.

El deseo que anima a este Patronato, de poder implantar a la mayor brevedad la enseñanza industrial en esta Ciudad, le impulsa a inaugurar las clases en el local gratuitamente cedido, en la calle Armadá, 11, al objeto de que la favorable acogida, que no cabe duda tendrá entre los elementos obrero y patronal evidencie ante las autoridades la conveniencia de amplio local dotado de talleres completamente equipados, a los que permita acudir a los obreros ya formado para su perfeccionamiento en el oficio, así como la instalación de Biblioteca y Salón de conferencias a donde puedan encontrar medios de cultura industrial los obreros y patronos en general.

PLAN DE ESTUDIOS

Atendiendo a que se trata de una inauguración, y por lo tanto admitiendo la posibilidad de que hubiera obreros cuya cultura técnica y perfeccionamiento, fuera tal que pudieran empezar sus estudios en cursos adelantados, se procederá a título de clasificación una vez cerrado el plazo de matrícula, a la celebración de exámenes para aquellos alumnos que lo soliciten del Director de la Escuela.

Los estudios que en la Escuela se cursarán, comprenden dos períodos; el de oficial y el de maestro obrero, al término de los cuales y previas las formalidades que se citan en el Estatuto de formación técnica se otorgará el correspondiente Título de aptitud.

Los alumnos que soliciten su ingreso en la Escuela, serán examinados de los conceptos que constituyen el curso preparatorio, viniendo obligados en caso de no ser aprobados, a cursar el mismo.

PERÍODO PREPARATORIO

Curso único. . .
- Cálculo aritmético y de mediciones.
- Ejercicios de expresión gramatical.
- Nociones de Geografía e Historia.

FORMACIÓN TÉCNICA DEL OFICIAL

Primer curso. . .
- *Aritmética y Elementos de Álgebra.
- Geografía e Historia.
- Nociones de Física, Química y Mecánica.
- Nociones de dibujo lineal y de adorno.
- *Prácticas de taller.

Segundo curso.
- *Geometría y Elementos de Trigonometría.
- *Tecnología del oficio.
- Educación física e higiene aplicada al oficio.
- Educación cívica y legislación obrera.
- *Croquización e interpretación de dibujos.
- *Prácticas de taller.

Programa de mà editat amb la informació del curs 1928-1929. (AHT)

FORMACIÓN TÉCNICA DEL MAESTRO

Curso único . .
- *Organización del trabajo y estudios de rendimientos. Traducción del francés.
- *Dibujo industrial e interpretación de planos.
- *Prácticas de taller.

(*) *Los Bachilleres elementales podrán obtener el grado de Maestro aprobando las asignaturas marcadas con asterisco.*

PROFESORADO

Profesor-Director

Don José Tullo Planella

Ingeniero Industrial y Director de la Fábrica de Tabacos

Profesores numerarios

Don Joaquín de Querol y de Rius

Ingeniero Industrial y Licenciado en Ciencias exactas

Don Alberto Blanes Boysen

Ingeniero Industrial y Sub-jefe del Depósito de máquinas de la C.ª del F. C. del Norte

Don Vicente Feliu Egidio

Licenciado en Derecho y Filosofía y Letras. Catedrático del Instituto

Don José M.ª Vives Salas

Licenciado en Medicina. Retropalmatra del Tribunal tutelar para niños y de Prisiones

Profesor-Secretario

Don Ginés Navarro Navarro

Perito industrial Químico, Electricista y Maestrejador de obras

Profesor auxiliar

Don Antonio Brunet Magrané

Perito industrial Químico

Maestros de Taller

Benito Pagés García

Ramón Llansá Ballesté

El día 20 del corriente, de 6 a 9 noche se abrirá en la Secretaría de la Escuela, Armañá, 11, el período de admisión de solicitudes que terminará el día 30 del mismo mes.

CONDICIONES PARA EL INGRESO

1.ª Tener 14 años cumplidos.

2.ª Solicitarlo del Sr. Director, de la Escuela en la instancia escrita y firmada por el propio alumno. (1)

3.ª Presentar un volante, o la Partida de Nacimiento, del Registro Civil donde conste la fecha de su nacimiento y un certificado del Delegado de Medicina, demostrando estar vacunado y no padecer enfermedad contagiosa.

4.ª Presentar un certificado del Patrono o Jefe del taller donde trabaje y una autorización del cabeza de familia. (1)

5.ª En concepto de derechos de prácticas los alumnos del grado de oficial abonarán por cada curso 5 pesetas en metálico y 15 los del grado de maestro por análogos conceptos.

6.ª Los alumnos matriculados en el curso preparatorio y los que soliciten examen de ingreso, abonarán 5 pesetas en metálico como derechos de Secretaría para formación de expediente y expedición del Carnet de identidad escolar.

Tarragona, Noviembre de 1928.

EL PATRONATO.

(1) Las hojas para solicitud del Sr. Director de la Escuela, certificado de trabajo y autorización del cabeza de familia les facilitará gratuitamente la Escuela.

Visita dels professors i alumnes de l'Escola del Treball de Valls a les instal·lacions del carrer Jaume I.
Any 1929. (AHT, C-11)

Plànol del projecte de reforma i ampliació de l'Escola del Treball ubicada al número 1 del carrer Jaume I, de l'arquitecte Josep M. Monravà López. Any 1930. (AHT)

Solemne inauguració del curs 1930-1931 als nous locals del carrer Jaume I, amb assistència del ministre del Treball, Pedro Sangro Ros de Olano, marquès de Guad-el-Jelú, 5 d'octubre de 1930. (AHT, B-23)

Visita d'un grup d'alumnes
de l'Escola del Treball a la Fàbrica de Gas.
Any 1930. (AHT, 6831)

Col·locació de la primera pedra
del nou edifici de l'Escola del Treball
pel ministre del Treball,
Pedro Sangro Ros de Olano,
marquès de Guad-el-Jelú,
1 de febrer de 1931. (AHT, B-22)

TÉCNICA Y TRABAJO

Revista mensual, portavoz de la Asociación de Alumnos de la Escuela del Trabajo, publicada bajo el patrocinio y con la subvención del Patronato de Formación Profesional.

Redacción y Administración: Secretaría de la Escuela del Trabajo, calle Jaime I, n.º 1

De los trabajos publicados son responsables sus autores

Año II *Tarragona, Mayo de 1931* *Núm. 8*

Equip de fut-bol de l'Associació d'alumnes de l'Escola del Treball, que'l diumenge 3 de maig va guanyar la copa donada per l'Excm. Sr. D. Pere Sangro Ros de Olano, enfron del alumnes de la de Valls.

Portada de la revista *Técnica y Trabajo*, amb una fotografia de l'equip de futbol de l'Associació d'Alumnes de l'Escola del Treball que va guanyar la copa lliurada pel ministre del Treball. Maig 1931. (AHT)

DIARIO DE TARRAGONA

Año LXXVII.—Núm. 176.—Número suelto: 10 cts. MARTES 28 de Julio de 1931 Redacción y Administración Calle San Francisco, 34

ELS DIES I ELS FETS

Què és i què podria ésser aquella Escola

Diari del I Campament de les Comarques Tarragonines

Catalunya per l'Estatu

Primera pàgina del *Diario de Tarragona* (28 de juliol de 1931) amb un article de Lluis de Salvador sobre l'Escola del Treball. (AHT)

FRANQUEO CONCERTADO

La Veu de Tarragona

ANY XX — Tarragona, diumenge 14 de Febrer de 1932 — NÚM. 1141

PREU DE SUBSCRIPCIÓ — Tarragona: a rendes 2.. — Resta d'Espanya: 7'50 trimestre — Estranger anual: 24 ptes.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: RAMBLA SANT JOAN, 34. TARRAGONA — TELÈFON NÚMERO 279

CONDICIONS — Els treballs es publiquen baix la responsabilitat de llurs autors. No es retornen els originals.

L'ESCOLA DEL TREBALL

ELS PUNTALS D'UNA GRAN OBRA

En una nota publicada ahir per la premsa local, es dóna compte de la visita feta a la nostra Escola del Treball pel diputat per aquesta provincia, Sr. Ruiz Lorina, qui era portador d'un sac de vint mil pesetes destinades a prosseguir les obres del nou edifici de l'Universitat obrera que s'està bastint a l'extrem de la Rambla.

No volem regatejar pas gens el mérit que pugui cabre al diputat socialista que ha saboit fer-se resoll de les necessitats de la classe obrera tarragonina prop del Govern de la República. Al contrari, si de qualcun haguéssim de dolder'ns, seria del fet de que l'hòsic diputat no estigui dels set que ostenten representació parlamentària per les nostres comarques estigui divisant una bella llegó als seus companys que, amb tot i donar fills de lagarta, no han volgut preocupar-se d'cala obra d'envergadura social tan extraordinària com és la que porta a terme el Patronat de Formació professional de Tarragona.

Però si que hem de constatar que al mérit verdaderament de la obra (molt més que d'aquella a qui el coneixement del profit i trascendència de la nostra porta a constituir-se en protectora d'una empresa generosa i benefactora de les classes treballadores) correspon als infatigables directors i professors de l'Escola del Treball.

I, si que, des del President del Patronat a l'últim auxiliar de taller o d'aula de l'Escola, tots [illegible] al más amable i entusiasta afiançament; creiem que, en vetre homenatge a aquesta matinal justícia, hauem de destacar d'una especialíssima fainé quatre noms: el del digne President del Patronat local de Formació professional, el bon amic en Josep Maria Vilà Carpella; el de l'abnegat i ensomiador Director, en Josep Tallo i Planella, i els dels tres professors numerarris, Sra. Albert Blanes, Joaquim de Quirol i Gisès Navarro.

Els aquests que amagrenment ofa comentarlo lèbiles dels pessimistes, lluitant contra dificultats quàsdel insuperables, amb compter amb més mitjans que llur propi desprendiment i bona voluntat, constituiren en 1928 l'Escola industrial obrera de Tarragona i, un cop que sissdfrem de l'esperit obert i generós, sempre propiciat a afavorir la tasca de divulgació de cultura i millorament de la situació dels obrers, de l'Eminentíssim Sr. Cardenal-Arquebisbe, la prestació d'uns locals adequats, obriren la matrícula i començaren les classes al número 11 del carrer d'Armanyà.

Es alhamet edificant el civisme i l'instint de cooperació social que a quatre enginyers industrials, d'envejable posició social i que no cerquen la satisfacció de cap possible ambiciosota o profit material en el modestíssim cèrrer de mestres de joves operaris manuals, ells ha arrencat un bon equal de temps diari que ells engatjen a la pròpia família o a altres qiefers i esplais agradiosos per a portar-los a la tasca feixuga i pervisant de procurar a la joventut obrera estudiosa un complement teòric dels seus coneixements industrials rutinàrts, una il·lustració científica i un barnéig de cultura general que els col·loqui en un nivell moral considerablement superior al dels seus companys que no han volgut o no han pogut aprofitar-se de la formació tècnica professional.

Nosaltres els hem vist, a vàquants setpots, renunciar als seus mígrediosos emolaments. Hem vist l'Escola estigué dotada de l'indispensable material pedagògic i de taller que s'adquirí amb l'estalvi dels seus del personal; els hem vist, en cop donades puntualment les seves classes, disgutir amigablement amb els alumnes, resoldre'ls-hi problemes mecànics que a cadascú la pràctica de l'ofici va oferint i alentat-los en totes les seves ilusions i esperances; els hem vist escriure articlets i treballs de divulgació per a la nassesa revistetta "Tècnica i Treball" que és portada-vos de l'Associació d'Alumnes; els hem vist organitzar i portar a terme amb llurs delicioses excursions científiques a establiments i fàbriques de les nostres comarques, i caminar entre ells sisets obrera, dintre com ells sota l'aleella el pagament del dinar que havia de despatxar-se en fiasca camaradería en algún indret pintoresc de les nostres rodalies; els hem vist aguiar el tren i emprendre viatges a Madrid—pagats-los de la seva butxaca—per a gestionar subvencions o millora per a l'Escola.

Ells sóc ells qui saudiem interessar per l'Escola al digníssim ex-Ministre de Treball, Sr. Sangro; ells qui el convidaren a inaugurar el curs de 1930-1931; ells qui arrencaren de la Junta d'Obres ciutadana i del Ministeri l'aprovació del projecte de nou edifici i del pressupost de sis desenes que pujava fins a 400.000 pesetes, i de l'Ajuntament de Tarragona els terrenys per a solar, i del Ministeri de la Guerra la pronta sobeció de trànsito angurrosos, i del propi Govern 30.000 pesetes per a començar els fonaments...

Si algún dia, a l'extrem occidental de la Rambla s'hi alsava un immoble de finies alberes i factura elegant amb un gran rètol daurat que digui "Universitat Obrera" i un sòc interior hi formiguejà nos ingrat massa estudiantil, i Tarragona vera erigida una llos cultural que constituirà un motiu de gòria pèls propis i un motiu d'envejà pèls estranys; si hem vol honorar als vertaders iniciadors que demes llumia a una tan bella Llumió de progrés com aleshores serà fèliq realitat, no podrà oblidar-se de retre homenatge de gratitut a la benemèrita actuació d'aquells ciutadans dignissimos que hem tingut el gust d'augmentar al comença.

OBSERVATOR

Cau si no res

L'ANGELET I EL «MIQUELITO»

—I no m'o deixeràs gaire?
—Si [illegible] no n'hi ha prou per a mi

Primera pàgina de *La Veu de Tarragona* (14 de febrer de 1932) amb un article sobre l'Escola del Treball. (AHT)

Excursió dels professors de l'Escola del Treball a Scala-Dei. Any 1932. (AHT, 10.012)

Visita de l'exministre de Treball, Pedro Sangro Ros de Olano, marquès de Guad- el-Jelú, acompanyat d'un grup d'alumnes de Madrid, davant l'edifici en construcció de l'Escola del Treball. Any 1932. (AHT, 6830)

Retrat d'Alberto Planes Boyseu, enginyer industrial i cap del dipòsit de màquines de la Companyia del Ferrocarril del Norte. Exercí com a director de l'Escola del Treball entre 1933 i 1939. (AHT, 6825)

B. 127714

N.º

28 MAR 1932

Por

Al Ayuntamiento de

Vilaseca

Impuesto

Lletra de canvi del Banco de Vizcaya per pagar l'aportació de l'Ajuntament de Vila-seca a l'Escola del Treball. 28 de març de 1932. (AHT)

Instal·lacions de l'Escola al carrer Jaume I.
Any 1933. (A-16)

Biblioteca de l'Escola al carrer Jaume I.
Any 1933. (AHT, A-7)

Classe de català del carrer Jaume I.
Any 1935. (AHT, A-15)

Aula de dibuix del carrer Jaume I,
en la qual es comprova la manca d'espai que
pateixen els alumnes per a poder treballar.
Any 1935. (AHT, A-2)

Taller de fusteria del carrer Jaume I.
Any 1931. (AHT, 6832)

Taller de pintura de l'Escola situada
al carrer Jaume I. Any 1932. (AHT, A-1)

Carnet de soci de l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de l'Escola del Treball, fundada l'1 de febrer de 1929. (AHT)

BIBLIOTECA

de l'Associació d'Alumnes de l'Escola del Treball

TARRAGONA

Instal·lada al local de la nostra Escola.

Més de 600 volums en servei de prèstec.-Compte amb les revistes tècniques i culturals més importants, nacionals i estrangeres.

Propera apertura d'una nova secció de literatura

HORES DE LECTURA: Dies laborables, menys els dissabtes, de nou a dos quarts d'onze de la nit; dissabtes de dos quarts de vuit a les onze de la nit.

HORES DEL SERVEI DE PRESTEC: Dies laborables menys els dissabtes, de nou a deu de la nit; dissabtes, de vuit a dos quarts d'onze de la nit.

Per tal d'engrandir aquesta Biblioteca s'atmeten donatius de volums

El servei de prèstec és gratuït i exclussiu per tots els alumnes, ex-alumnes i socis protectors

Anunci de la biblioteca de l'Associació d'Alumnes publicat a la revista *Tècnica i Treball*, número 18, del juliol de 1933. (AHT)

Capçalera «Secció Artística» de l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de l'Escola del Treball, publicada a *Tècnica i Treball*, número 42, del febrer de 1936. (AHT)

Escenografia per a teatre realitzada per la Secció Artística de l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de l'Escola del Treball. Any 1933. (AHT, 6828)

Publicitat publicada a la revista *Tècnica i Treball*, número 39, del gener de 1936.

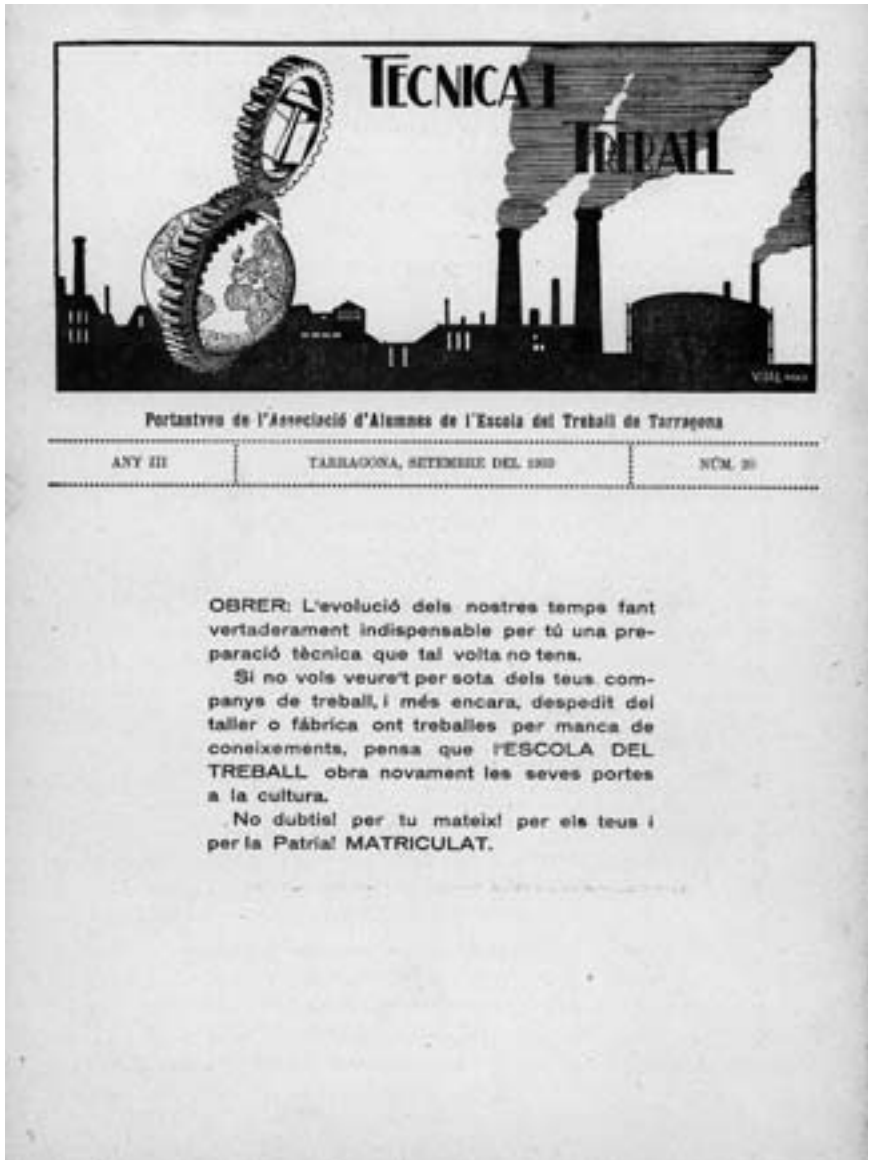

Coberta de la revista *Tècnica i Treball*, núm. 20. Setembre de 1933.
La revista editada per l'Associació d'Alumnes publicà el primer número el setembre de 1930.

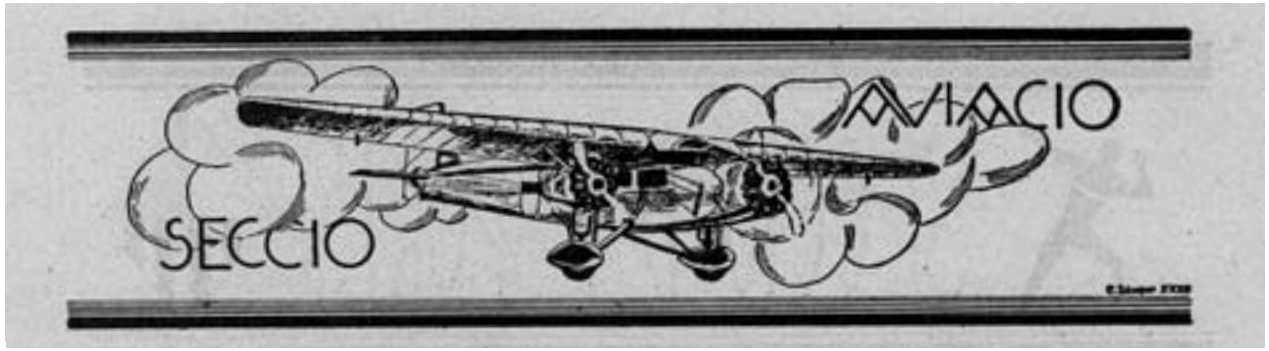

Capçalera de la Secció d'Aviació de l'Associació d'Alumnes publicada a la revista *Tècnica i Treball*.

Membres de la Secció d'Aviació de l'Associació d'Alumnes a les escales de la Fàbrica de Tabacs, durant el concurs d'aviació sense motor. Setembre de 1931. (AHT, 10.014)

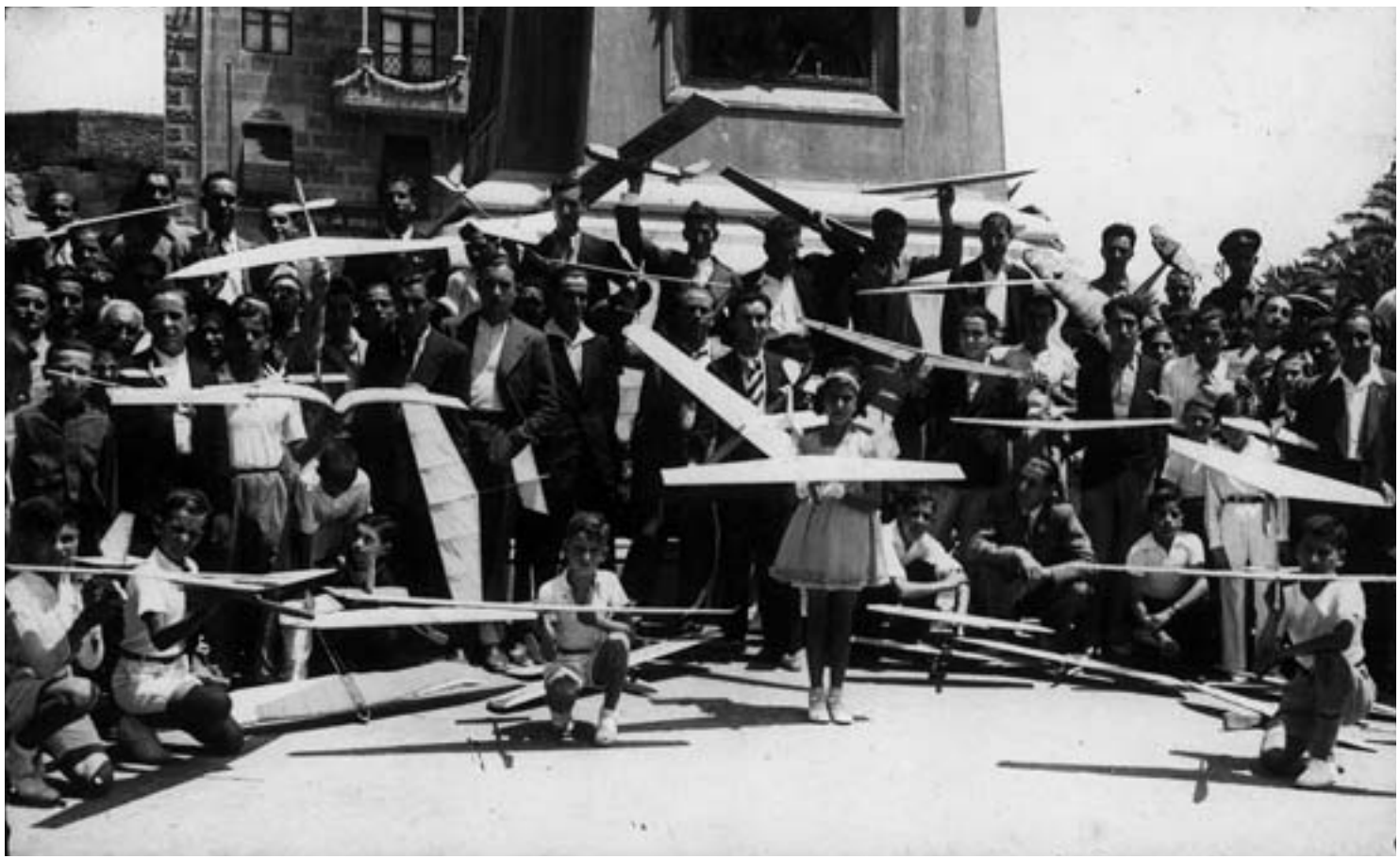

Membres de la Secció d'Aviació de l'Associació d'Alumnes al peu del monument a Roger de Llúria, durant el concurs d'aviació sense motor. Setembre de 1931. (AHT, 10.014)

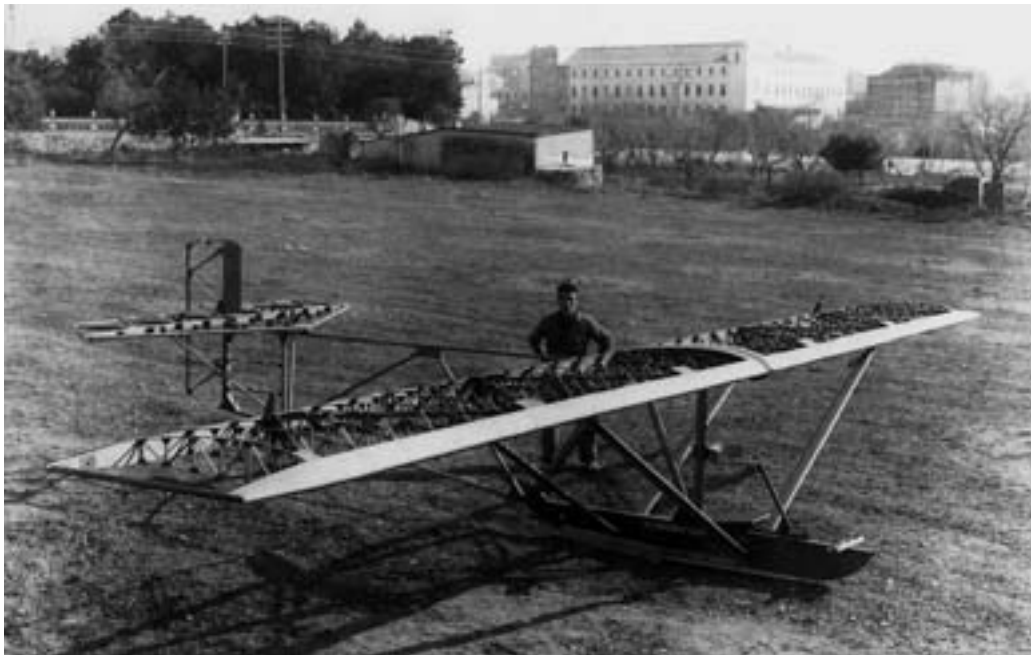

Imatges de l'avió sense motor construït pels membres de la Secció d'Aviació de l'Associació d'Alumnes de l'Escola del Treball.
Anys 1932-1933. (AHT, C-71 i 72)

Capçalera de la Secció d'Esports de l'Associació d'Alumnes publicada a la revista *Tècnica i Treball*. (AHT)

Grup d'assistents a l'excursió de final de curs per visitar les fàbriques tèxtils de Terrassa. Any 1933. (AHT, 10.011)

Excursió de professors i alumnes
al Balneari de Cardó. 1 de maig de 1934.
(AHT, 10.032 i 10.027)

Excursió de professors i alumnes a Sagunt, passant per València i Manises. Juny de 1935. (AHT, 10.022)

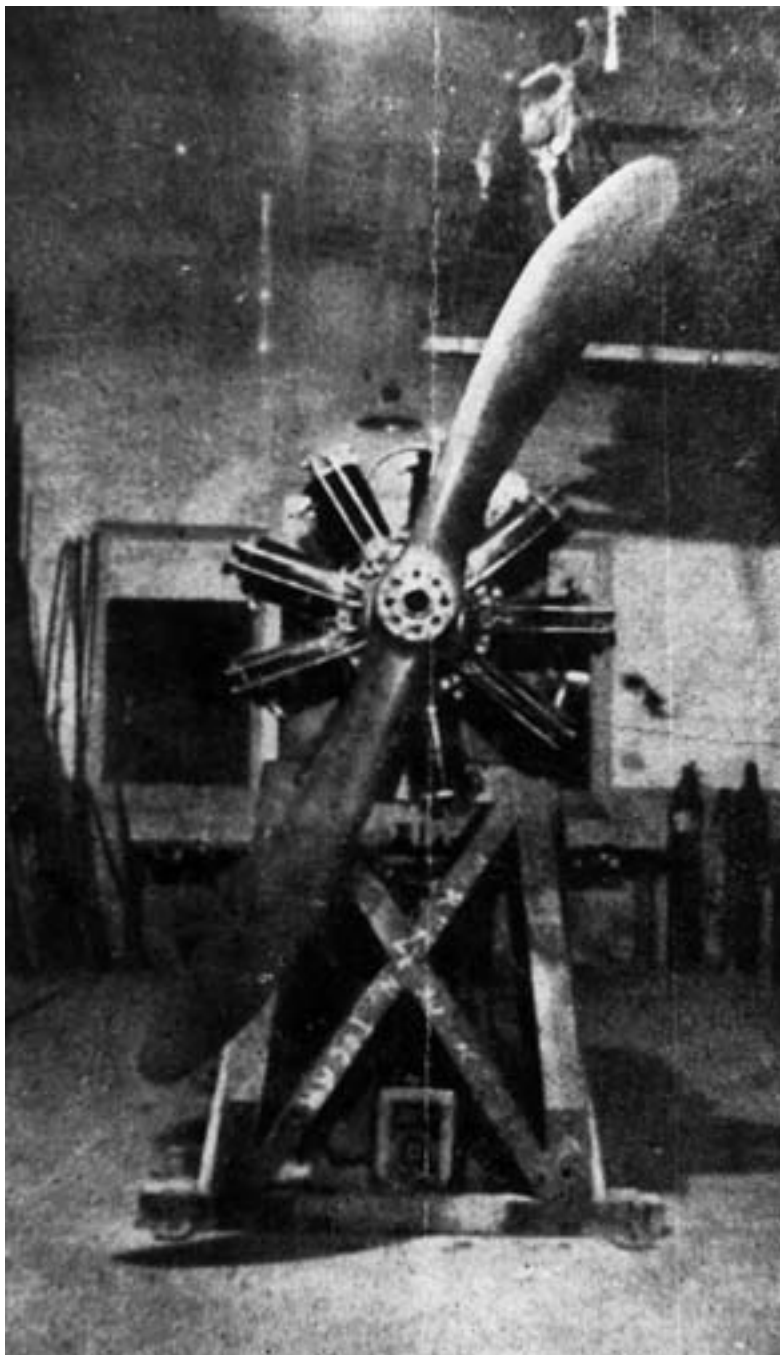

Motor «Clerget» de 130 HP procedent d'un aparell francès de reconeixement, donat a l'Escola pel pilot Antoni Armangué i instal·lat al taller de mecànica del carrer Jaume I per a la seva reparació.
Any 1935. (AHT, C-18)

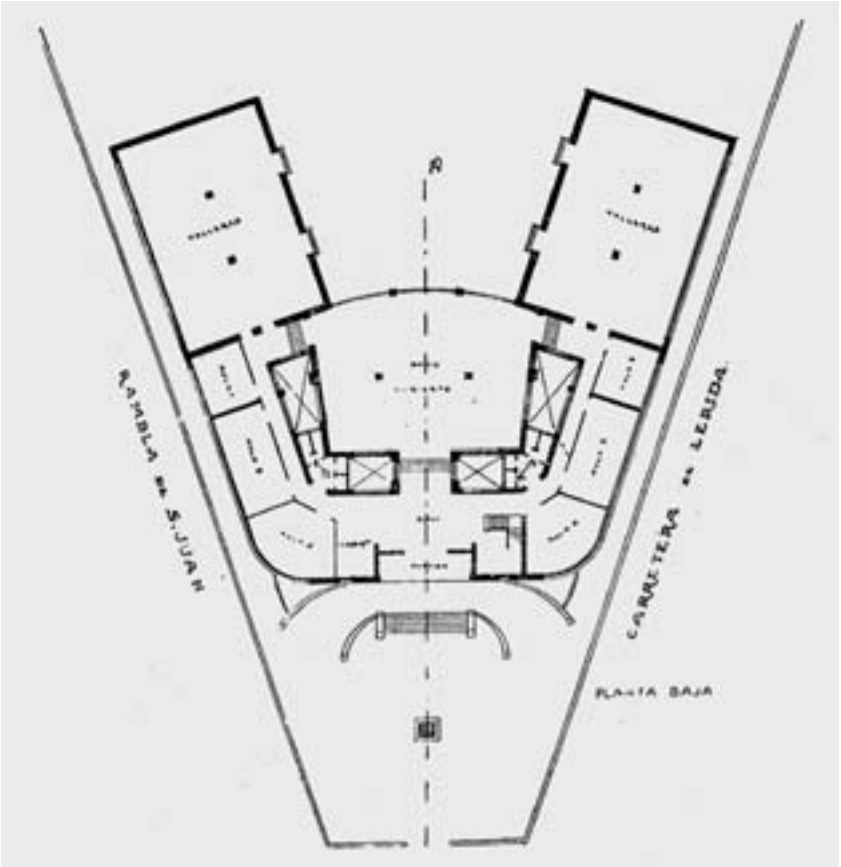

Dibuixos del projecte de Josep M. Monravà López sobre la nova Escola del Treball, publicat a la revista *Tècnica i Treball* del febrer de 1935.

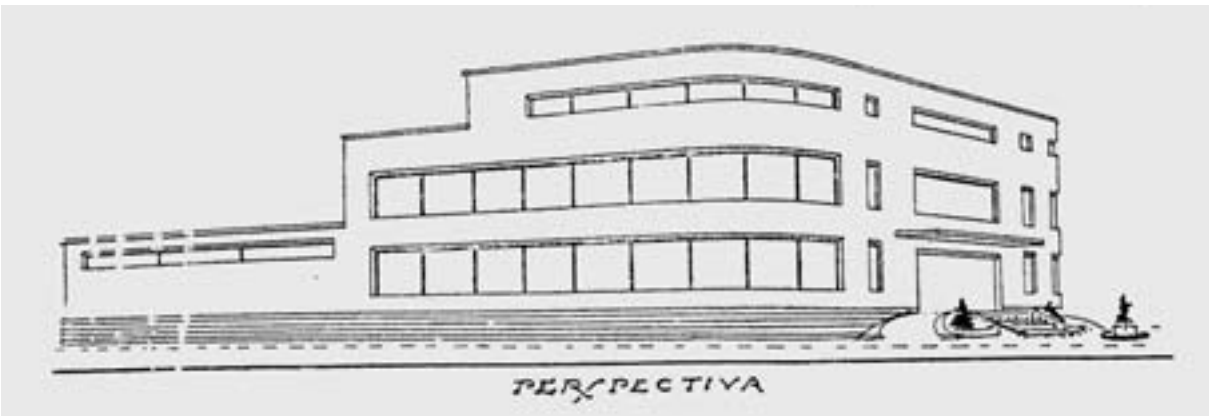

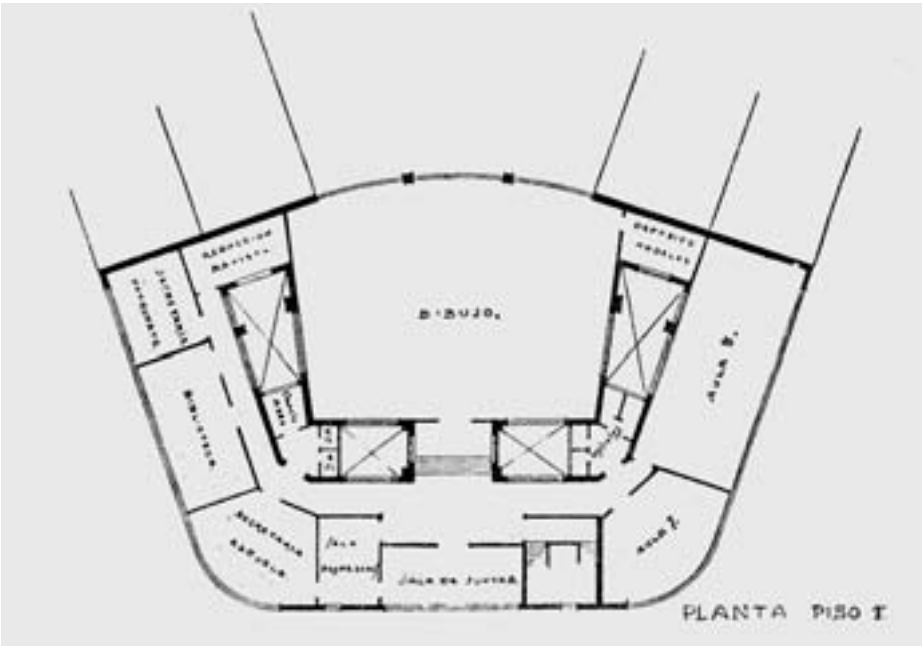
PLANTA PISO 1

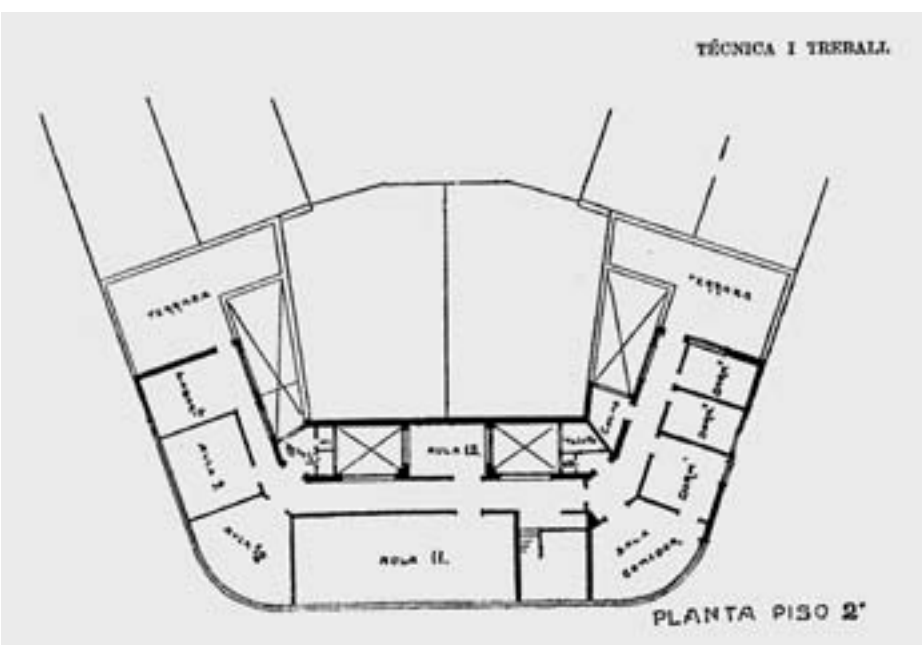
TÉCNICA I TREBALL.
PLANTA PISO 2°

Vista de la façana de l'Escola en construcció. Any 1934. (AHT, A-24)

Primera fase de construcció del camp de futbol de l'Escola del Treball. Any 1935. (AHT, 10.020)

Construcció d'un mur de contenció als terrenys del camp de futbol de l'Escola del Treball. Any 1935. (AHT, 10.013)

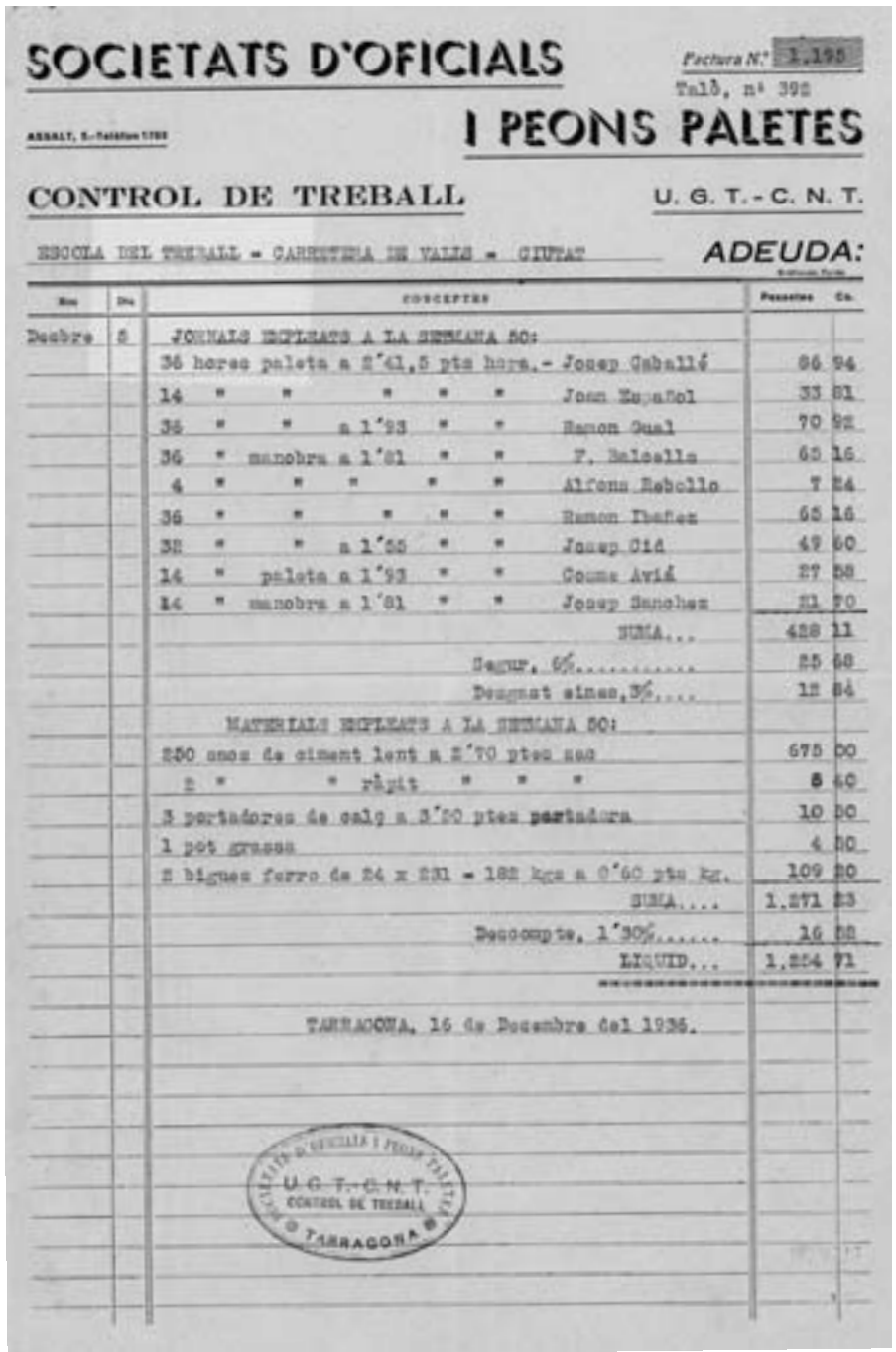

SOCIETATS D'OFICIALS I PEONS PALETES

Factura N.º 1.195

Talló, nº 392

ARRAUT, 5.-Teléfon 1783

CONTROL DE TREBALL

U. G. T. - C. N. T.

ESCOLA DEL TREBALL - CARRETERA DE VALLS - GIUFAT

ADEUDA:

Mes	Dia	CONCEPTES	Pessetes	Cs.
Desbre	5	JORNALS EMPLEATS A LA SETMANA 50:		
		36 hores paleta a 2'41,5 pts hora.- Josep Caballé	86	94
		14 " " " " " Joan Español	33	81
		36 " " a 1'93 " " Ramon Gual	70	92
		36 " manobra a 1'81 " " F. Balcells	65	16
		4 " " " " " Alfons Rebollo	7	24
		36 " " " " " Ramon Tbañez	65	16
		32 " " a 1'55 " " Josep Ciá	49	60
		14 " paleta a 1'93 " " Cosme Aviá	27	58
		14 " manobra a 1'81 " " Josep Sanchez	25	70
		SUMA...	428	11
		Segur. 6%.....	25	68
		Descuent sines,3%....	12	84
		MATERIALS EMPLEATS A LA SETMANA 50:		
		250 sacs de ciment lent a 2'70 ptes sac	675	00
		2 " " ràpid " " "	5	40
		3 portadores de calç a 3'50 ptes portadora	10	50
		1 pot grassa	4	00
		2 bigues ferro de 24 x 231 = 182 kgs a 0'60 pts kg.	109	20
		SUMA....	1,271	23
		Descompte, 1'30%.....	16	53
		LIQUID...	1,254	71
		TARRAGONA, 16 de Desembre del 1936.		

U. G. T. - C. N. T. CONTROL DE TREBALL TARRAGONA

Factura presentada per la Societat d'Oficials i Peons Paletes UGT-CNT de Tarragona per les obres realitzades a l'Escola durant la primera quinzena del mes de desembre de 1936. (AHT)

L'Escola Elemental del Treball (1940-1953): *de la represa a les noces d'argent*

tal del Treball

Un cop finalitzada la Guerra Civil, Tarragona ultrapassava lleugerament els 35.000 habitants. La població estava exhausta, famolenca i desmoralitzada. En total, més de mil persones havien perdut la vida com a conseqüència de la repressió revolucionària inicial, els bombardeigs franquistes o als fronts de combat i d'altres tarragonins emprengueren el camí de l'exili. La destrucció d'edificis i instal·lacions provocada per prop de 3.800 bombes caigudes sobre la ciutat es quantificava econòmicament en 19.678.700 pessetes. La paralització econòmica i social era gairebé absoluta. La derrota o la victòria, segons el bàndol de cadascú, no significava la fi del patiment col·lectiu. Ara, amb el nou règim, s'iniciava una repressió sistemàtica i extensa, amb execucions sumàries, empresonaments, depuracions professionals, confiscació de béns,... En definitiva, començava un període caracteritzat per la por i la misèria. Altrament, els esdeveniments bèl·lics de la Segona Guerra Mundial estenien la destrucció al context internacional. La dictadura comportava la concentració de poders en mans del general Franco que disposava d'un govern absolutament sotmès a la seva voluntat. A la província de Tarragona, durant el període 1940-1953, sis governadors civils ocuparen el càrrec que representava la màxima autoritat. En l'àmbit municipal, unes escadusseres i insuficients finances locals determinaran una activitat més aviat esmorteïda. Durant el mandat de l'alcalde Josep Macián Pérez (1939-1943), les obres públiques bàsicament s'ocuparan de la reconstrucció dels edificis i equipaments malmesos durant la Guerra Civil. Posteriorment, amb l'alcaldia d'Agustí Sandoval Panasachs (1943-1948), apareixeran els primers habitatges de Torreforta i s'iniciaran les construccions de la caserna i del nou camp del Gimnàstic a l'avinguda de Catalunya. En contrast, durant el govern municipal d'Enric Olivé Martínez (1949-1954) es registrarà una febril activitat en l'àmbit de les obres públiques i es començaran a bastir la Universitat Laboral, la Ciutat Residencial i el col·legi Jaume I.

L'Exèrcit, l'Església catòlica, el partit únic de FET i de les JONS, el Frente de Juventudes, la Secció Femenina i Auxilio Social, l'Organización Sindical Española,... junt amb la nova administració franquista, seran omnipresents a la vida ciutadana. Els principis ideològics del nou règim i la nova moral imperant es projectaran sobre la societat mitjançant uns canals de comunicació controlats i censurats: *Diario Español* i Radio Tarragona. El racionament dels productes bàsics i l'estraperlo comportaran una dieta alimentària deficient, baixa en proteïnes, que afavoria la proliferació de malalties. D'altra banda, les restriccions elèctriques i la manca de combustibles, com també la impossibilitat de

renovar i modernitzar la maquinària, representaren un alentiment generalitzat de l'economia.

En aquest context immediat de postguerra i d'enfrontament bèl·lic internacional, l'Escola Elemental del Treball obrirà de nou les seves portes el mes de gener de 1940, al nou edifici de l'actual avinguda Lluís Companys, sota la direcció d'Agustí Sandoval Panasachs (1940-1943). Durant la dècada dels anys quaranta el nombre d'inscrits oscil·larà entre el mínim de 96 al curs 1943-1944 fins al màxim de 176 del curs 1946-1947. No és fins al curs 1949-1950 que la xifra de matriculats ultrapassa els 200 alumnes i al curs següent ja són 250 estudiants. El personal docent configurarà un claustre integrat per un nombre situat entre 16 i 20 professors.

Una de les característiques de l'Escola durant el períodes 1940-1953 i 1954-1975 fou que, en l'àmbit local i provincial, una part dels responsables de la formació professional tarragonina ocuparan importants càrrecs públics en el nou règim franquista. Una vinculació que pot servir per explicar la ràpida reobertura del centre després de la guerra i el posterior suport institucional, d'altra banda, sempre insuficient. En aquest sentit, el nou director i vicepresident del Patronat de Formació Professional, Agustí Sandoval Panasachs, serà alcalde de Tarragona des de 1943 fins a la seva mort en un accident d'aviació l'any 1948. D'altra banda, Joaquim de Querol i de Rius, comte de Rius, professor i president del Patronat, ocuparà la presidència de la Diputació de Tarragona entre 1943 i 1944. El professor d'Higiene Industrial, el metge Enric Guasch Giménez, serà designat com a president de la Diputació, càrrec que exercirà entre 1952 i 1961. Agustí Soler Morey, que substituirà Sandoval després del seu nomenament com a alcalde i desenvoluparà les seves funcions directives a l'Escola entre 1944 i 1962, també exercirà com a president de la corporació provincial entre 1962 i 1965. Finalment, el professor de Lletres, l'advocat Agustí Martí Pla, a banda d'altres càrrecs, serà alcalde de la ciutat entre 1965 i 1968. Tampoc serà estrany que en els primers anys de la dècada dels quaranta els governadors civils presideixin les reunions del Patronat, com el cas del militars Juan Selva Mergelina i José Ximénez de Sandoval.

La política del nou règim era present en tots els àmbits de la societat i l'Escola, òbviament, no era cap excepció. A tall d'exemple veiem com, l'any 1946, el claustre de professors, d'acord amb una petició de l'alcalde Sandoval, declararà festiu el dia 10 de desembre i convocarà tots els alumnes a assistir a la manifestació en protesta de la «injerencia extrangera en los asuntos internos de la patria». L'aïllament internacional de l'Espanya franquista es trobava en el seu moment més àlgid.

Després de la guerra, la manca d'edificis en condicions implicarà que les noves dependències de l'Escola Elemental del Treball, tot i que inacabades, seran cobejades per altres entitats i institucions. L'any 1942 el Patronat donarà permís al Frente de Juventudes per a la construcció d'un camp esportiu en els terrenys annexos i, aquell mateix any, la Sección Femenina instal·larà, per molts anys, la seva Escuela del Hogar en una part de la tercera planta. L'any 1943, una part de l'edifici serà cedida per acollir l'Escola Mercantil de Tarragona. Tres anys més tard, l'Escola Taller d'Art de la Diputació de Tarragona ocuparà fins l'any 1952 una aula de teòrica, una sala de dibuix i un taller. Més tard, l'any 1949 el Patronat acceptarà el projecte de construcció del Hogar de Juventudes en els terrenys adjacents, i l'any següent s'i-

naugurarà el camp d'esports construït pel Frente de Juventudes.

Mentre, però, les obres per enllestir les noves dependències restaven completaven aturades. Des de 1937 quedava per construir la nau central, sobre la qual, al pis superior, s'havien d'ubicar la sala d'actes i una aula de dibuix. L'any 1947 es realitzaren gestions, davant del governador civil Francisco Labadie Otermín i del cardenal Manuel Arce Ochotorena, per aconseguir una ajuda ministerial i evitar l'estat llastimós que, des de feia anys i enmig del pati, presentava l'amuntegament del ferro necessari per a l'obra. Un any més tard, per acord del consell de ministres s'aprovarà una subvenció de 335.035,89 pessetes que mai arribarà al seu destí. Finalment, després de dotze anys amb les obres paralitzades, l'any 1953 s'aprovarà el projecte definitiu i s'adjudicarà l'obra per un import de 400.000 pessetes atorgades pel Ministeri d'Educació Nacional. El mes d'octubre d'aquell mateix any, en plena celebració de les noces d'argent del centre, les obres ja havien finalitzat.

En l'àmbit pedagògic, l'Escola Elemental del Treball iniciarà de nou les seves classes l'any 1940 amb el pla vigent de l'any 1935. Les anteriors branques s'ampliaran amb les especialitats de mecànics ajustadors –amb la incorporació de torners i fresadors–, serrallers, electricistes, ebenistes, fusters i pintors. Tanmateix, al curs 1944-1945, atesa la insuficient educació primària amb la qual ingressen els estudiants, es decideix dividir el grau preparatori inicial en dos cursos, segons el nivell de formació que acredita cada alumne. Malgrat tot, l'any 1946, es detecta que un grup de matriculats no saben llegir ni escriure, per la qual cosa l'Escola es veurà forçada a crear un grup diferenciat a càrrec d'un mestre. La solució no arribarà fins l'any 1949 quan, amb la funció de preparar adequadament els nous alumnes de l'Escola Elemental del Treball, es crearan gairebé simultàniament una Escola de Primària amb el mestre nacional Josep Roca Garcia, i una Escola de Preaprenentatge per a nois de més de 13 anys amb el mestre Joan Icart Leonilla.

A la deficient formació de bona part dels nous matriculats s'hi afegien dos problemes més que dificultaven la tasca docent: d'una banda, la manca general de recursos materials i energètics, i d'altra, l'absentisme escolar.

Les restriccions elèctriques obligaran a concentrar les classes de taller en els dies que hi havia subministrament. En conseqüència, els alumnes només podien aprendre els coneixements pràctics durant dues hores a la setmana, la qual cosa era considerada com a totalment insuficient. En aquest sentit, el Patronat haurà d'insistir a denegar la matrícula als joves que no treballaven en un ofici, és a dir, practicant com a aprenents en un taller. Al mateix temps, la impossibilitat d'adquirir ferro per als tallers de mecànica i serralleria forçava a demanar les deixalles metàl·liques generades pels tallers de la RENFE i d'altres industrials locals. L'any 1950, davant la manca generalitzada de recursos, els professors exigiran taules, armaris i tarimes per poder impartir adequadament les seves classes.

En relació a l'assistència a classe, l'any 1944 el Patronat proposarà donar premis en metàl·lic de 10 pessetes a tots aquells estudiants que no registressin cap falta durant un trimestre sencer. Malgrat tot, tres anys més tard es reconeix que l'absentisme escolar continua essent un problema preocupant i recurrent. Les mesures adoptades, ara coercitives, proposaven donar de bai-

xa els alumnes que no assistien al centre. Dissortadament, a banda de la necessària voluntat dels joves per a anar a l'Escola després de complir amb la jornada laboral, alguns patrons no ajudaven gens, per la qual cosa, el Patronat haurà de gestionar davant l'inspector de treball per tal de recordar als patrons l'obligació que tenien de facilitar l'assistència als aprenents. L'any 1952, es constata que en els primers cursos hi havia alumnes amb més del 50% de faltes d'assistència, pocs es presentaven als exàmens i molts no aprovaven. La combinació treball i formació estava en crisi. Tanmateix, la problemàtica que representava el fracàs escolar no era exclusiva de la formació professional ni afectava especialment l'Escola. En aquests anys, l'absentisme, el reduït nombre d'alumnes que superaven els mínims exigits i la insuficiència general de recursos afectava tot el sistema educatiu.

En contrast, alguns estudiants de l'Escola Elemental del Treball rebran importants premis de reconeixement en els concursos nacionals de Formació Professional convocats per la Delegación Nacional de Juventudes, sota l'evocador títol de «Voluntad de Resurgimiento». A més a més de dues distincions en la especialitat d'electricitat i una en la d'ebenisteria, l'any 1951, Franco lliurava a l'alumne Joan Sans Vilalta el diploma d'honor i dues mil pessetes pel primer premi de serralleria, obtingut al V Concurs Nacional. Posteriorment, serà l'alumne Joan Cortosa Guarner qui obtindrà el primer premi en l'especialitat de paleta al VII Concurs Nacional. Altrament, l'Escola rebrà el tercer premi a l'Exposició Nacional d'Escoles Elementals del Treball i d'Arts i Oficis Artístics, celebrada a Barcelona l'any 1951.

Com a complement a l'ensenyament impartit, segons les dades estadístiques, entre 1945 i 1949 a l'Escola Elemental del Treball de Tarragona es realitzaran les següents activitats culturals: 15 excursions, 36 visites a fàbriques i tallers, 6 visites a altres centres de formació, 1 curs i 19 conferències. En un context d'escassetat de recursos econòmics considerable, destaquen les excursions a la siderúrgia de Sagunt i a d'altres instal·lacions industrials de València (1944), a les factories tèxtils i de vidre de l'Hospitalet de Llobregat (1945), al complex hidroelèctric de Camarassa i a la ciutat de Lleida (1945), a Zaragoza (1947), a Bilbao (1948) i a Mallorca (1949 i 1950).

En aquest període, l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de l'Escola del Treball continuarà desenvolupant la seva activitat. Es convocaran diferents aplecs entre els centres de formació professional de la província, en els quals professors, alumnes, exalumnes i familiars es trobaran a Pratdip (1948), el Balneari de Cardó (1949), Tarragona (1950), Salou (1951), monestir de Santes Creus (1952) i Sant Carles de la Ràpita (1953).

La revista *Técnica y Trabajo*, desapareguda l'any 1936, va tornar a reaparèixer deu anys més tard, el mes de març de 1946. En aquells anys en què els censors del règim actuaven discrecionalment, el número 5 de la revista fou suspesa per ordre de la Vicesecretaría d'Educación Popular quan ja estava a impremta. El Patronat no aconseguirà conèixer el motiu de la suspensió i s'haurà d'adreçar directament al ministre d'Educació Nacional per resoldre el tema. No serà fins el mes d'abril de 1953 quan *Técnica y Trabajo* es tornarà a publicar sota la direcció del professor Josep Roca Garcia i es mantindrà durant dos anys més fins a la definitiva desaparició.

Durant els anys 1940-1953, l'associació d'alumnes prosseguirà amb les seves activitats culturals, esportives i artístiques, com també amb d'altres amb més projecció sobre la ciutat. Des de l'any 1935, els membres de l'associació col·laboraven i participaven a la cavalcada dels Reis Mags, però l'any 1949 bastiren una de les carrosses.

En el transcurs dels actes de commemoració de les noces d'argent de l'Escola del Treball, celebrades el mes d'octubre de l'any 1953, es procedirà a la solemne inauguració de les obres que finalitzaven l'edifici, iniciades vint anys abans. Es produiran diverses exposicions de treballs, fotografies i cartells, així com actes esportius, conferències, projecció de cinema, concurs de sardanes, aeromodelisme, acampada i festival nocturn. També serà el moment oportú per als homenatges: lliurament del bastó de comandament al professor Enric Guasch Giménez; imposició de les medalles del treball al professor i secretari Pere Andreu Salvadó i al mestre de taller Francesc Esteve Martínez.

En l'aniversari del seus vint-i-cinc anys el centre rebrà la visita del ministre Joaquín Ruiz Giménez, que aprofitarà per a concedir la Corbata de l'Ordre Civil d'Alfons X El Savi a l'Escola, guardó que fou col·locat a la bandera de l'Associació d'Alumnes. En el mateix acte, també fou atorgada la «Encomienda» de la mateixa Ordre a Joaquim de Querol i de Rius, professor i president del Patronat, i a Antoni Soler Morey, professor i director del centre.

L'any 1951, l'Escola Elemental del Treball passava a anomenar-se Escola del Treball. En l'organigrama del ministeri abandonava la seva adscripció a la Dirección General de Enseñanza Profesional y Técnica per a situar-se sota la dependència de la Dirección General de Enseñanza Laboral. Posteriorment, a petició del Patronat en motiu del recent traspàs de Joaquim de Querol i de Rius el desembre de 1953, el Ministeri d'Educació Nacional aprovarà la darrera denominació del centre: Escola del Treball Comte de Rius.

Acte de lliurament del bastó de comandament per part dels professors al director Agustí Sandoval Panasachs. 4 de juny de 1944. (AHT, 6918)

Retrat del director Agustí Sandoval Panasachs, professor de ciències físiques i químiques, que exercí el seu càrrec entre els anys 1939-1943. (AHT, 6835)

Visita dels alumnes a Flix. Any 1943. (AHT, 6836)

Viatge de final de curs a València. Juny de 1943. (AHT, C-3)

Visita a Bilbao. Juny de 1948. (AHT, 6837)

Retrat del director Antoni Soler Morey, enginyer industrial, que exercí el seu càrrec entre 1943 i 1965. (AHT, 6838)

Taller mecànic. Any 1942.
Foto Vallvé. (AHT, 6913)

Taller de foneria. Any 1942.
Foto Vallvé. (AHT, 6914)

Taller de construcció. Any 1942.
Foto Vallvé. (AHT, 6916 i 6917)

Secció de màquines. Any 1942.
Foto Vallvé. AHT, 6915)

Aula de dibuix. Any 1942.
Foto Vallvé. (AHT, 6910)

Aula número 2. Any 1942. Foto Vallvé. (AHT, 6912)

Taller de galvanoplàstia, creat l'octubre de 1950. Foto Vallvé. (AHT, A-4)

Exposició de treballs realitzats pels alumnes del curs 1945-1946. (AHT, C-46 – 47)

Desperfectes ocasionats per una forta ventada. 29 d'agost de 1945. Foto Vallvé. (AHT, 6920-6922)

Equip de bàsquet de l'AAEET.
Drets: Ramon Cañelles,
Joan Hugas, Antoni Lerin,
Joan Virgili.
A sota: Antoni Casellas,
Mario Asamà i Josep Rodríguez.
Any 1944. (AHT C-85)

Camp d'esports i terrenys
de l'Escola. Desembre de 1947.
Foto Vallvé. (AHT, 6841)

Camp d'esports de l'Escola.
Desembre de 1947.
Foto Vallvé. (AHT, 6926)

Vista dels terrenys annexos per a la construcció del tercer edifici de l'Escola. 27 de desembre de 1947. Foto Vallvé. (AHT, 6927)

Maqueta feta als taller de l'Escola del Treball. Any 1946. (AHT, 6839)

Visita a l'Escola de les autoritats provincials durant la presentació de la nova maquinària del taller de mecànica. Any 1946. (AHT, B-30)

Alumnes amb la carrossa de l'Escola a la plaça Corsini durant les festes de Primavera.
Any 1947. (AHT, C-62)

Alumnes participants a la cavalcada de Reis.
5 de gener de 1949. Foto Vallvé.
(AHT, C-60)

Visita a l'Escola del cardenal Benjamín Arriba y Castro, acompanyat pel governador civil Francisco Labadie Otermín. 18 de novembre de 1949. Foto Canadell. (AHT, 6947 i 6954)

Celebració de la missa durant
la tercera excursió col·lectiva
d'Escoles del Treball
de la província de Tarragona.
14 de maig de 1950.
Foto Vallvé. (AHT, 6965)

Acte de benedicció de la bandera
de l'Associació d'Alumnes
de l'Escola del Treball.
14 de maig de 1950.
(AHT, 6843)

Piscina de les instal·lacions esportives. 15 de maig de 1950. Foto Vallvé. (AHT, C-69)

Inauguració oficial del curs amb l'assistència de diverses autoritats, governador civil González-Sama, alcalde Olivé Martínez. Inici anys 50. (AHT, 6900)

Promoció d'alumnes del segon curs de preaprenentatge amb els professors José Roca García i J. Riera Güell.
20 de juny de 1951. Foto Canadell. (AHT, C-4)

Treball presentats a la II Exposició Nacional d'Escoles d'Art i Oficis Artístics i Elementals de Treball, celebrada a Barcelona el juny de 1951, en la qual l'Escola obtingué la tercera medalla. (AHT, 6972)

Joan Sans Vilalta, l'alumne que obté el primer premi nacional de serralleria
en el V Concurs de Formació Professional «Voluntad de Resurgimiento». Any 1952. (AHT, 6844)

Visita del director general d'Ensenyament Laboral, Carlos M. Rodríguez de Valcárcel, 19 d'abril 1952. Foto Canadell. (AHT, 7013 i 7016)

Treballs fets pel taller de construcció.
2 d'octubre de 1952. (AHT, 7011)

Visita del governador civil
de Tarragona González-Sama durant
el concurs d'aprenents.
15 de desembre de 1952. Foto Vallvé.
(AHT, 7031)

Visita del governador civil de Tarragona González-Sama durant el concurs d'aprenents. 15 de desembre de 1952. Foto Vallvé. (AHT, 7044 i A-8)

Alumnes de segon de preaprenetatge amb els professors J. Roca García i J. Riera Güell.
6 de juliol de 1953. Foto Chinchilla. (C-5)

Lliurament del bastó de comandament al professor d'higiene industrial, Enric Guasch Giménez, nomenat president de la Diputació de Tarragona. 23 d'abril de 1953. Foto Chinchilla. (AHT, 7117)

Imposició de la medalla del treball a Francesc Esteve Martínez, obrer ferroviari i mestre del taller de maquinària. Any 1953. (AHT, 6845)

Imposició de la medalla del treball
a Pere Andreu Salvadó, secretari i professor
de dibuix de l'Escola. Any 1953. (AHT, 6854)

Membres de la Secció Artística de l'Associació d'Alumnes. Any 1953.
(AHT, 6846)

Grup en la inauguració de l'exposició de les noces d'argent de l'Escola. Any 1953. (AHT, 6847)

Exposició de fotografies i dibuixos en els actes de celebració de les noces d'argent. Any 1953. (AHT, 6850)

Exposició del concurs de cartells en els actes de celebració de les noces d'argent. Any 1953. (AHT, 6851)

Exposició de treballs en els actes de celebració de les noces d'argent. Any 1953. Foto Chinchilla. (AHT, 7054 i 7056)

Grup de professors i personal no docent durant la celebració de les noces d'argent.
Any 1953. Foto Chinchilla. (AHT, 7053)

Visita a l'Escola del ministre d'Educació i Ciència, Joaquin Ruiz Giménez. 3 d'octubre de 1953. (AHT, 6849 i 7091)

Visita a l'Escola del ministre d'Educació i Ciència, Joaquin Ruiz Giménez. 3 d'octubre de 1953. (AHT, 7107)

Segona visita a l'Escola del cardenal Benjamín Arriba y Castro. Any 1953. Foto Canadell. (AHT, 7058)

Inauguració del curs 1953-1954
a càrrec del delegat de Treball
de Barcelona, Marcelo Català Ruiz.
7 de novembre de 1953.
Foto Chinchilla. (AHT, 7068 i 7081)

Obres als terrenys de l'Escola. Any 1953.
Foto Canadell. (AHT 6966)

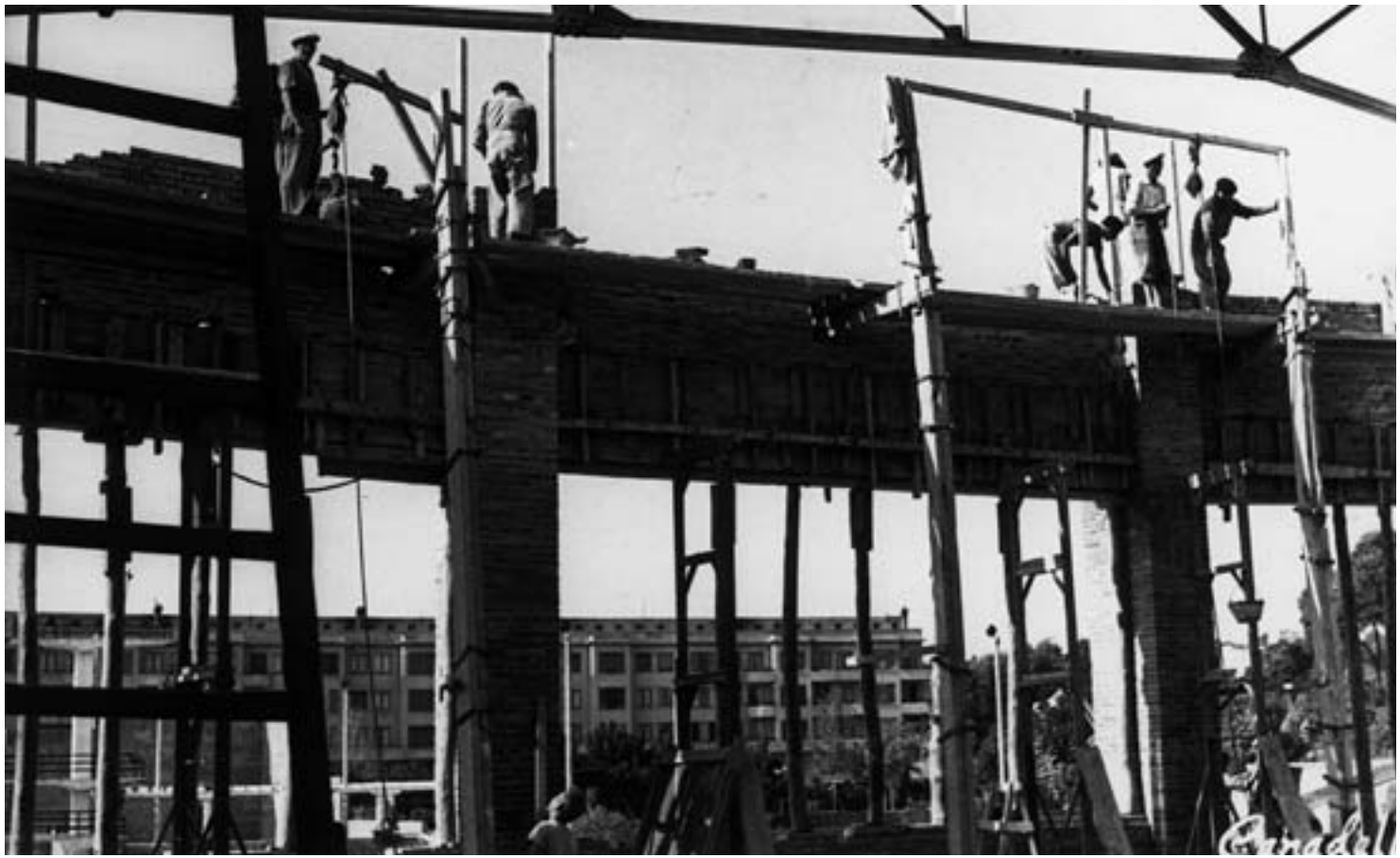

Obres d'ampliació de l'Escola a l'actual avinguda de Lluís Companys.
Any 1953. Foto Canadell. (AHT, 7059 i 7060)

Canadel

Obres d'ampliació de l'Escola a l'actual avinguda de Lluís Companys.
Any 1953. Foto Canadell. (AHT, 7061 i 7118)

Canadell

Vers el cinquantè aniversari (1954-1981): *d'Escola de Mestratge Industrial a Institut Politècnic Nacional Comte de Rius*

Òbviament, ultrapassa l'objectiu d'aquesta introducció al període comprès entre els anys 1954 i 1981 resumir vint-i-set anys de la història recent de Tarragona. Tanmateix, si més no, convé repassar els trets més significatius. En l'àmbit polític, el règim franquista, amb lleugeres adaptacions, continuarà impertèrrit i immòbil fins a la mort de Franco el 20 de novembre de 1975. Durant el franquisme, l'alcaldia serà ocupada successivament per Enric Olivé Martínez (1949-1955) –vicepresident del Patronat–, Rafael Sanromà Anguiano (1955-1961) –vicepresident del Patronat–, Benigne Dalmau Vila (1961-1965), Agustí Martí Pla (1965-1968) –antic professor de l'Escola–, Ricard Vilar Guix (1968-1976) i, finalment, Esteve Banús Fernández (1976-1979). Amb el restabliment de la democràcia i després de les primeres eleccions municipals lliures, Josep Maria Recasens Comes, candidat del Partit dels Socialistes de Catalunya, esdevindrà alcalde des de 1979 fins a 1989.

Si durant aquests anys s'esdevé la fi d'una vella dictadura i la gènesi d'una democràcia, també es registraran altres transformacions històriques excepcionals. De la dèbil i escadussera implantació industrial d'inicis dels anys cinquanta es passarà a una ciutat industrial especialitzada en el sector petroleoquímic, amb més de 2.500 treballadors. Per altra banda, el turisme augmentarà ràpidament la seva repercussió econòmica general des d'inici dels anys seixanta. La comarca del Tarragonès, l'any 1975, ja ultrapassava la xifra de 180.000 places turístiques repartides entre hotels, càmpings i apartaments.

Paral·lelament al desenvolupament econòmic, la població creixerà de forma meteòrica: dels 39.479 habitants de l'any 1955 es passarà a 100.786 habitants de l'any 1975. Un augment superior al 155%, que s'explica bàsicament per l'allau d'immigrants que vindran atrets per les millors perspectives econòmiques. Sense cap tipus de planejament urbanístic, i amb l'absència més absoluta de serveis i d'infrastructures, a ponent es crearan els barris de Torreforta, Bonavista, Parc Riu Clar, el Pilar, la Granja, Icomar, la Floresta, Riu Clar, Campclar i, al nord les barriades de Sant Salvador i Sant Pere i Sant Pau. El resultat fou una ciutat poc vertebrada i amb una perifèria que no comptava amb una mínima planificació.

Com és lògic, el món de l'ensenyament també es transformarà. La Universitat Laboral «Francisco Franco» s'inaugurarà al curs 1956-1957, impartint batxillerat laboral superior especialitat electrònica, peritatge industrial de l'especialitat elèctrica, formació professional i capacitació social. La Llei General d'Educació, promulgada l'any 1970, reestructurà el sistema educatiu i elevarà l'ensenyament bàsic obligatori fins als 14 anys. Pel

que fa a l'ensenyament superior, cal assenyalar que l'any 1971 va començar a funcionar la Delegació de la Universitat de Barcelona, amb les facultats de Filosofia i Lletres i Ciències, embrió de l'actual Universitat Rovira i Virgili.

Un any després de finalitzar la commemoració del 25è aniversari de l'Escola del Treball Comte de Rius, la promulgació de la Llei de Formació Professional Industrial del 20 de juliol de 1955 comportà una sèrie de canvis. En primer lloc, seguint els preceptes del nou marc legislatiu es dissoldrà el Patronat. Abans, però, durant l'any 1954 i sota la presidència de Josep López Bertran i la vicepresidència de l'alcalde Rafael Sanromà Anguiano, el Patronat de Formació Professional aprovarà el pressupost per a l'any següent que ascendia a 185.200 pessetes i gestionarà l'adquisició del mobiliari i l'equipament de les recentment inaugurades instal·lacions, sala d'actes i aula de dibuix.

Antoni Soler Morey, director de l'Escola des de 1944, a partir de 1960 compaginarà la direcció amb les funcions de cap de la Delegació d'Indústria de la Província de Tarragona. L'any 1965, serà nomenat president de la Diputació de Tarragona i cessarà com a director, tot i que continuarà vinculat a l'ensenyament tècnic com a vicepresident de la Junta Provincial de Formació Professional. Serà substituït pel professor de Tècnologia del Metall, Francesc Magarolas Orteu, el qual, posteriorment, serà nomenat vocal de la Junta Central de Formació Professional, inspector de la Zona de Catalunya i coordinador de Formació Professional a la província.

Durant la segona meitat dels anys cinquanta, amb un pressupost que no arribava a les 200.000 pessetes, l'Escola registrarà una mitjana de matrícula d'entre 300 i 400 alumnes. Posteriorment, al llarg de la dècada següent, el creixement del nombre d'alumnes serà considerable. Mentre que al curs 1965-1966 es començaven a matricular les primeres noies, l'any següent serà necessari doblar tots els cursos i procedir a l'ampliació de la plantilla de professors. En el curs 1968-1969, amb un pressupost de 1.416.625 pessetes, s'arribarà per primera vegada al miler d'alumnes.

L'accés a l'Escola per a tots aquells alumnes de règim nocturn que residien fora de la ciutat –especialment a Torredembarra, la Riera, Altafulla, Constantí, Vila-seca i Cambrils– continuà com en el període anterior mitjançant un servei d'autobusos que es mantingué fins al curs 1973-1974. Tanmateix, l'extensió i la consolidació del règim diürn afavoria que els alumnes cerquessin allotjament a la ciutat. En aquest sentit, la conversió de l'Alberg de la «Delegación Nacional de Juventudes» en Col·legi Menor Sant Jordi fou una de les principals solucions.

L'aplicació de la llei de 1955 també implicarà una nova denominació per al centre: «Escuela de Maestria Industrial Comte de Rius». La matrícula serà gratuïta i l'ensenyament s'estructurarà amb el grau d'Iniciació Professional i el grau d'Aprenentatge, aquest darrer dividit en les branques de metall, electricitat, fusta i construcció.

La transformació més innovadora en aquesta nova etapa fou la introducció del règim diürn, l'Escola deixava de ser aquell centre en el qual es matriculaven exclusivament els joves que ja treballaven i que, de forma complementària, assistien a les classes per a poder perfeccionar-se en el seu ofici. Així doncs, en règim nocturn, es mantenien els antics graus d'Oficial i Mestratge en les especialitats anteriorment esmentades, però des-

apareixien les branques de serralleria, pintura i fotogravat. Posteriorment, al curs 1958-1959, l'oferta s'ampliarà amb les branques de delineant industrial i delineant de la construcció.

Tanmateix, malgrat que la Llei de 1955 pretenia potenciar l'horari diürn i afavorir la progressiva desaparició del nocturn, el creixement de la demanda per part dels alumnes comportarà que durant el curs 1962-1963 s'imparteixin de nou tots els cursos del grau d'Aprenentatge a partir de les sis de la tarda.

De forma paral·lela a l'evolució de l'estructura econòmica de Tarragona, l'Escola anirà adaptant les diferents especialitats que s'oferien i en aquesta línia, la reordenació del plans docents a mitjan dels anys seixanta possibilitarà l'ampliació progressiva de l'oferta del grau de Mestratge en les següents especialitats: mecànica, electrònica i química.

La Llei General d'Educació de 1970 aportarà nous canvis, tot i que, dissortadament, el desconeixement dels legisladors mantindrà la formació professional en un cert desprestigi social. El desenvolupament legislatiu no arribarà fins a la promulgació del decret de 1974 que esdevindrà la norma que realment regularà aquest tipus d'ensenyament. Malgrat tot, l'Escola, serà seleccionada pel Ministeri com a centre experimental i articularà l'ensenyament de Primer Grau en les següents famílies professionals: administratiu, construcció i obres públiques, fusta, mecànica, construccions metàl·liques, química, delineació, electricitat i electrònica. Per la seva banda, la formació professional de Segon Grau, adequant-se a les necessitats de la potent indústria petroleoquímica tarragonina, es dividirà en les branques de química i instrumentació i control.

Com en el període anterior, el centre i els alumnes continuaran rebent premis estatals de reconeixement a la vàlua de l'ensenyament que s'impartia. L'any 1955, l'Escola rebé la primera medalla en l'Exposició d'Escoles de Treball i d'Arts i Oficis celebrada a València. Aquell mateix any, l'alumne Tomàs Recasens Gras obtingué el primer premi d'electricista instal·lador en el IX Concurs Nacional de Formació Porfessional «Voluntad de Resurgimiento», celebrat a Bilbao. En les convocatòries dels anys 1967, 1969 i 1971, el general Franco lliurarà els premis respectivament a Josep M. Brull, Leopoldo Gallego i Sebastián Gutiérrez Leal. Fins i tot, l'agost de 1975, els Noticiarios Documentales, NODO, que es projectaven obligatòriament en els cinemes de tot l'Estat, van incloure un reportatge sobre les instal·lacions i activitats del centre. L'any 1976, després de la mort del dictador, ja fou el rei Joan Carles I qui concedí un diploma d'honor a l'Escola en reconeixement a la participació del centre en el diferents concursos convocats per la «Delegación Nacional de Juventudes».

Les visites didàctiques a les empreses que configuraven el teixit industrial tarragoní seran considerades com una activitat integrada en el pla d'estudis i, generalment, s'efectuaven tres sortides al llarg del curs. També es regularitzarà l'assistència a la Fira Internacional de Mostres de Barcelona i altres certàmens més sectorials. En el mateix sentit, els viatges de fi d'estudis seran més freqüents i des de 1966 ultrapassaran les fronteres de l'Estat espanyol: França, Itàlia, Alemanya i Suïssa.

En relació al rendiment dels alumnes, durant els primers anys d'aquesta etapa, el director Antoni Soler Morey, al mateix temps que reclamava garantir l'assistència i la puntualitat dels professors, manifestava que el

resultat del curs 1954-1955 havia estat un desastre. Els alumnes aprovats només representaven el 15% de la matrícula, la qual cosa, segons el director, *«debe preocuparnos a todos»*. Dos anys més tard, el Claustre admetrà que els resultats havien estat més acceptables, tot i que, en els últims mesos del curs, havia calgut promoure l'assistència amb excursions i premis. Tànmateix, el fracàs escolar continuarà: l'any 1959 només aprovarà un 50% del règim diürn i un 30% de l'horari nocturn. Mentre, el director continuarà queixant-se i amenaçarà a prendre mesures dràstiques per combatre l'absentisme i la poca puntualitat en començar les classes per part d'alguns professors, *«pues los alumnos pierden la moral al no recibir las enseñanzas en las horas y dias correspondientes»*. Malauradament, la percepció del baix rendiment escolar i les referències a l'actitud negativa d'una part dels docents es mantindrà fins a final dels anys seixanta.

En aquest període, l'acció coordinadora de l'Escola s'estengué més enllà de l'Escola d'Aprenents de l'Electroquímica de Flix. L'any 1968, també li era adscrita la formació professional que s'impartia a la Universitat Laboral, a les escoles Joan XXIII de Bonavista i La Salle de Torreforta, l'Institut Tècnic de Móra d'Ebre i l'especialitat d'administratiu per a les alumnes del Col·legi Jesús i Maria. L'any 1972 s'hi afegiren el Centre de Formació Professional Agrària de Tortosa i diverses escoles religioses femenines que impartien la branca administrativa.

Altrament, a banda de la formació professional normalitzada, l'Escola també organitzà altres tipus d'ensenyaments no oficials, entre d'altres, els relatius a automobilisme, hostaleria o prevenció d'accidents laborals. L'any 1968 s'instal·lava el laboratori d'idiomes francès i anglès, ampliat posteriorment amb l'alemany, patrocinat per la Caixa d'Estalvis Provincial de Tarragona.

Cal destacar també la Setmana de Cinema Tècnic i Documental, que sota la coordinació del professor Narcís Muntaner Bosch, se celebrà des de 1969 fins a 1976 comptant amb la col·laboració de les ambaixades de diferents països per a la cessió dels documentals que s'exhibien. Pel que fa a la producció cinematogràfica, l'any 1970, amb guió i direcció de l'esmentat professor, es filmarà el documental *Arate Cavate* que tenia com a objectiu difondre les activitats del centre.

Després de les inauguracions celebrades durant les noces d'argent de l'Escola, l'any 1961 s'encarregarà a l'arquitecte Salvador Ripoll Sahagun el projecte d'ampliació del centre, valorat en 7.598.738 pessetes, que contemplava la construcció d'un nou edifici de quatre plantes amb façana a l'actual avinguda Lluís Companys. El nou cos lateral que s'afegia a l'estructura original havia de servir per ubicar els serveis generals, aules, laboratoris i tallers. Les obres s'iniciaran a finals de 1963. Tres anys més tard seran inaugurades pel director general d'Ensenyament Laboral, Vicente Aleixandre Ferrandis, i beneïdes pel cardenal Benjamín Arriba y Castro. Posteriorment, a proposta de Mossèn Joan Tomàs, encarregat de la formació religiosa al centre des de 1963 fins a 1970, l'ampliació de l'Escola serà aprofitada per bastir una capella que serà consagrada durant la festivitat de Sant Joan Bosco de l'any 1970. D'altra banda, les obres possibilitaran la utilització d'una sala dels soterranis com a servei de menjador, habitualment utilitzat per uns 40 alumnes.

Aviat, però, les instal·lacions esdevindrien reduïdes davant del creixement constant de l'Escola. L'any 1970,

quan el pressupost superava els sis milions i mig de pessetes, ja no es podien plantejar noves ampliacions. La solució era projectar la construcció d'un nou centre, un gran complex que donés resposta a les exigències de l'avenir. Amb aquest objectiu, el claustre de professors sol·licitarà a l'Ajuntament de Tarragona la cessió dels terrenys necessaris fora del nucli urbà, a la futura zona educacional de Sant Pere Sescelades.

Per la seva banda, l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de l'Escola prosseguirà amb les seves tradicionals activitats: participació en els aplecs dels centres oficials de formació professional de la província; col·laboració en la Cavalcada dels Reis Mags,... I, l'any 1957, una part dels associats constituïen l'Associació de Mestres Industrial i Titulats de Formació Professional sota la presidència d'Adolf Ferreté Pinet.

En la darrere etapa d'aquest període, l'Escola, per acord del Consell de ministres de l'any 1975, passarà a denominar-se Institut Politècnic Nacional Comte de Rius. En els anys següents desapareixerien les especialitats de construccions metàl·liques i de construcció i obres públiques, mentre que s'introduïen les de mecànica de l'automòbil.

L'any 1976, Francesc Magarolas, que exercia com a director des de 1965, fou substituït pel professor que havia actuat com a secretari durant deu anys: Baltasar Marquès Jordà. Durant la gestió del nou director, l'Escola celebrarà el cinquantè aniversari i el Ministeri d'Educació adjudicarà la construcció del nou centre per un pressupost de 86.081.570 pessetes. Les obres s'iniciaran l'any 1977 i el projecte de l'arquitecte Oriol Tintoré contemplarà un gran edifici central i tres naus independents. Seguidament, però, les obres s'ampliaran amb una quarta nau.

Mentre, el creixement constant de la matrícula obligarà a decidir el desdoblament del centre i l'any 1978, els estudis de la branca d'Administració i Comerç que s'impartien per falta d'espai a l'Institut de Batxillerat Martí Franquès, es convertiran en l'origen d'un nou centre de formació professional, l'actual IES Vidal i Barraquer, sota la direcció de Joan Maria Maixé Ceballos.

Durant el curs 1981-1982, Lluís Figuerola Segarra assumirà la responsabilitat de la direcció. L'Institut Polític de Formació Professional Comte de Rius, amb un pressupost ordinari de 7.723.889 pessetes, comptava amb 89 professors i 18 treballadors no docents. La matrícula era de 1.346 alumnes: 753 en els dos cursos de primer grau i 593 en els tres cursos de segon grau, entre el règim diürn i nocturn. Paral·lelament, la resta de centres adscrits de Tarragona, Amposta, Constantí, Gandesa, Flix i el Vendrell registraven una matrícula de 1.208 alumnes.

Mn. Ritort dirigint la coral de l'Escola durant els actes de commemoració de les noces d'argent en el concert en el qual s'interpretà l'himne del centre. 19 de juny de 1954. Fotos Chinchilla. (AHT, 7138 i B-26)

Exposició d'aereomodelisme celebrada a l'Escola durant la commemoració del Centenari de la Rambla.
Són presents a la imatge: Laureano Castán, bisbe auxiliar; José González-Sama, governador civil;
Enric Olivé, alcalde de Tarragona, i Josep López Bertran, president del Patronat Local de Formació Professional.
Any 1954. (AHT, C-9)

Imposició de la corbata d'Alfons X El Savi a la bandera de l'Associació d'Alumnes per part del Cardenal Benjamín Arriba y Castro. Any 1954. (AHT, 6859)

Acte de lliurament respectiu
de la creu d'Alfons X el Savi
a la vídua del Comte de Rius
i al director Antoni Soler Morey.
19 de juny de 1954.
Foto Chinchilla. (AHT, 7143 i 7154)

Alumnes del segon curs de preaprenentatge amb els professors Josep Roca Garcia i Josep Riera Güell.
3 de juliol de 1954. (AHT, C-6)

Treballs fets pels alumnes del taller de construcció. Any 1954. (AHT, 6861 i 6862)

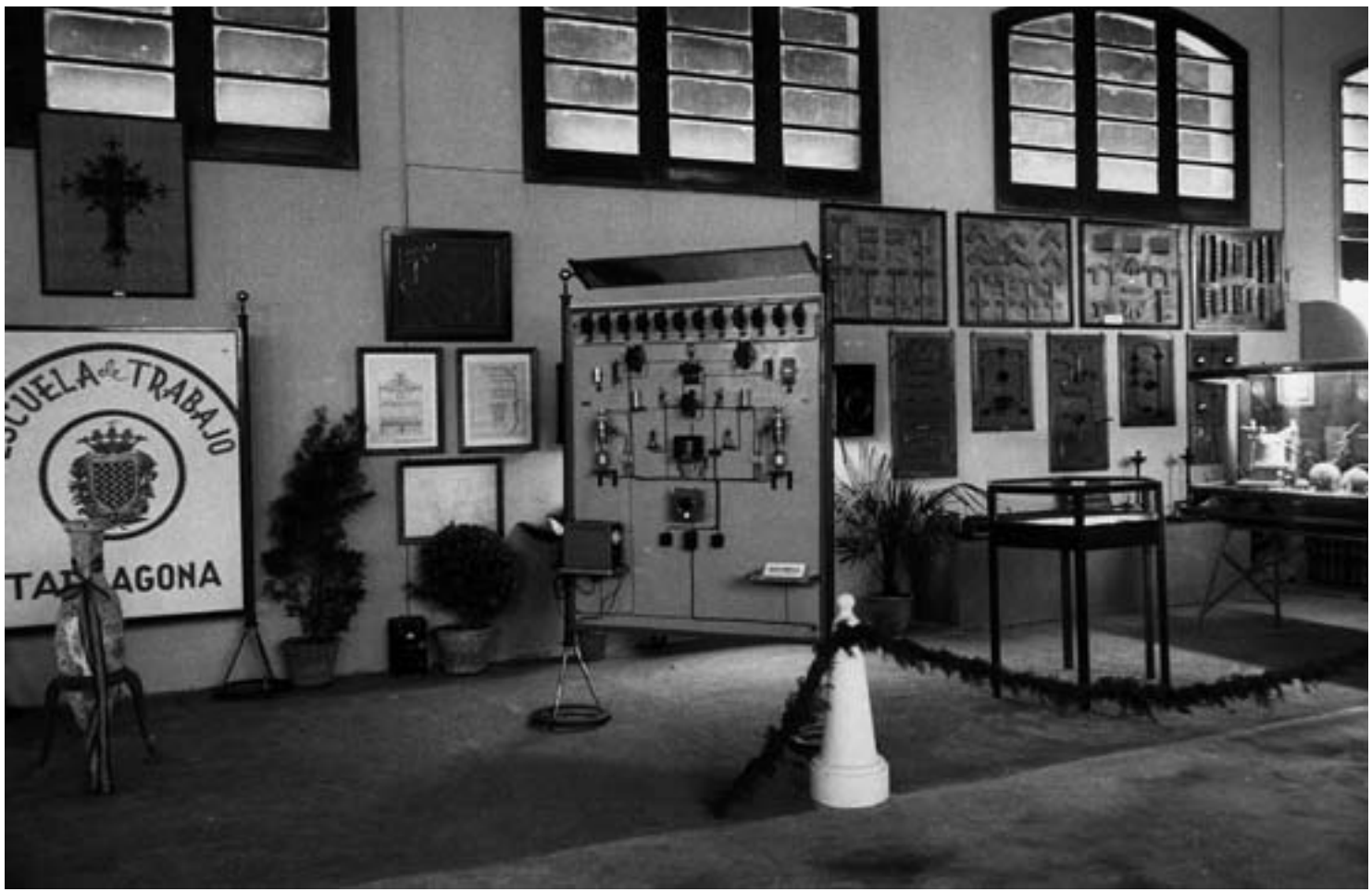

VI Exposició Nacional d'Escoles d'Art i Oficis Artístics i Elementals de Treball celebrada a València el mes de juny de 1955, en la qual s'obtingué la primera medalla. Foto Pérez Aparisi. (AHT, 6976)

Imatge del director de l'Escola amb el ministre d'Educació Joaquín Ruiz Giménez a la VI Exposició Nacional d'Escoles d'Art i Oficis Artístics i Elementals de Treball. Foto Pérez Aparisi. (AHT, 6989)

Alumnes de l'Escola al campament del Frente de Juventudes a la Riba.
3 de juliol de 1956. Foto Chinchilla. (AHT, C-12)

Professors i alumnes de l'Escola en el concurs d'aereomodelisme celebrat a la plaça de braus de Tarragona. Any 1957. (AHT, 6868)

Acte d'homenatge al professor de l'Escola i president de la Diputació de Tarragona, Enric Guasch Genovès. Any 1957. (AHT, 6869)

XI Concurs de Formació Professional «Voluntad de Resurgimiento». Any 1957. (AHT, B-5)

Lliurament de premis als aprenents per part del governador civil González-Sama. 1 d'abril de 1957. Foto Vallvé. (AHT, 7164)

Acte d'inauguració del curs 1961-1962. Any 1961. (AHT, 6871)

Acte de cessament per jubilació del secretari Pere Andreu
i presa de possessió de Baltasar Marquès. 16 d'octubre de 1964.
Foto Vallvé. (AHT, 7200)

Retrat de Francesc Magarolas Orteu,
director del centre entre els anys 1965 i 1976.

Presa de possessió com a nou director de Francesc Magarolas Orteu. 20 de març de 1965. Foto Vallvé. (AHT, 7208)

Visita al centre de Vicente Alexandre, director general d'Ensenyament Mitjà, amb motiu de la inauguració del nou edifici de l'avinguda Pius XII, acompanyat del cardenal Benjamín Arriba y Castro i el director Francesc Magarolas. 31 d'octubre de 1966. (AHT, 6877)

Exhibició gimnàstica amb motiu de la inauguració de les noves instal·lacions.
31 de desembre de 1966. Foto Ferré. (AHT, C-67)

Reina de les festes i dames d'honor,
amb la tuna de l'Escola,
durant les festes de Sant Joan Bosco.
31 de gener 1966.
Foto Ferré. (AHT, 7344 i C-37)

Tuna de l'Escola durant el viatge a Roma. Any 1968. (AHT, C-15)

Alumnes que han finalitzat el curs de tercer d'Oficialia. Curs 1967-1968. (AHT, C-34)

Actes de celebració del 40è aniversari de l'Escola. 4 de desembre de 1968. Foto Canadell i Foto Chinchilla. (AHT, 7374 i 7367)

Conferència de Ramon Barbat Miracle en els actes commemoratius del 40è aniversari de l'Escola.
4 de desembre de 1968. (AHT, 6879)

Desfilada pels carrers de la ciutat durant les festes de Sant Joan Bosco.
31 de gener de 1969. Foto Chinchilla. (AHT, C-16)

Desfilada pels carrers de la ciutat durant les festes de Sant Joan Bosco amb la carrossa creada amb motiu del 40è aniversari de l'Escola. 31 de gener de 1969. Foto Chinchilla. (AHT, C-33, 64 i 65)

Promoció de mestres industrials
del curs 1968-1969.
Foto Chinchilla. (AHT, C-7)

Lliurament de premis als millors alumnes
d'Iniciació Professional. Curs 1969-1970.
Foto Chinchilla. (AHT, C-32)

L'alumne Leopoldo Gallego Olmos
rep el títol de campió nacional
de la seva especialitat
de mans del general Franco.
13 de març de 1969. (AHT, 6905)

Entrada principal a l'Escola durant la celebració de la Primera Setmana de Cinema Tècnic i Documental. Any 1969. (AHT, B-25)

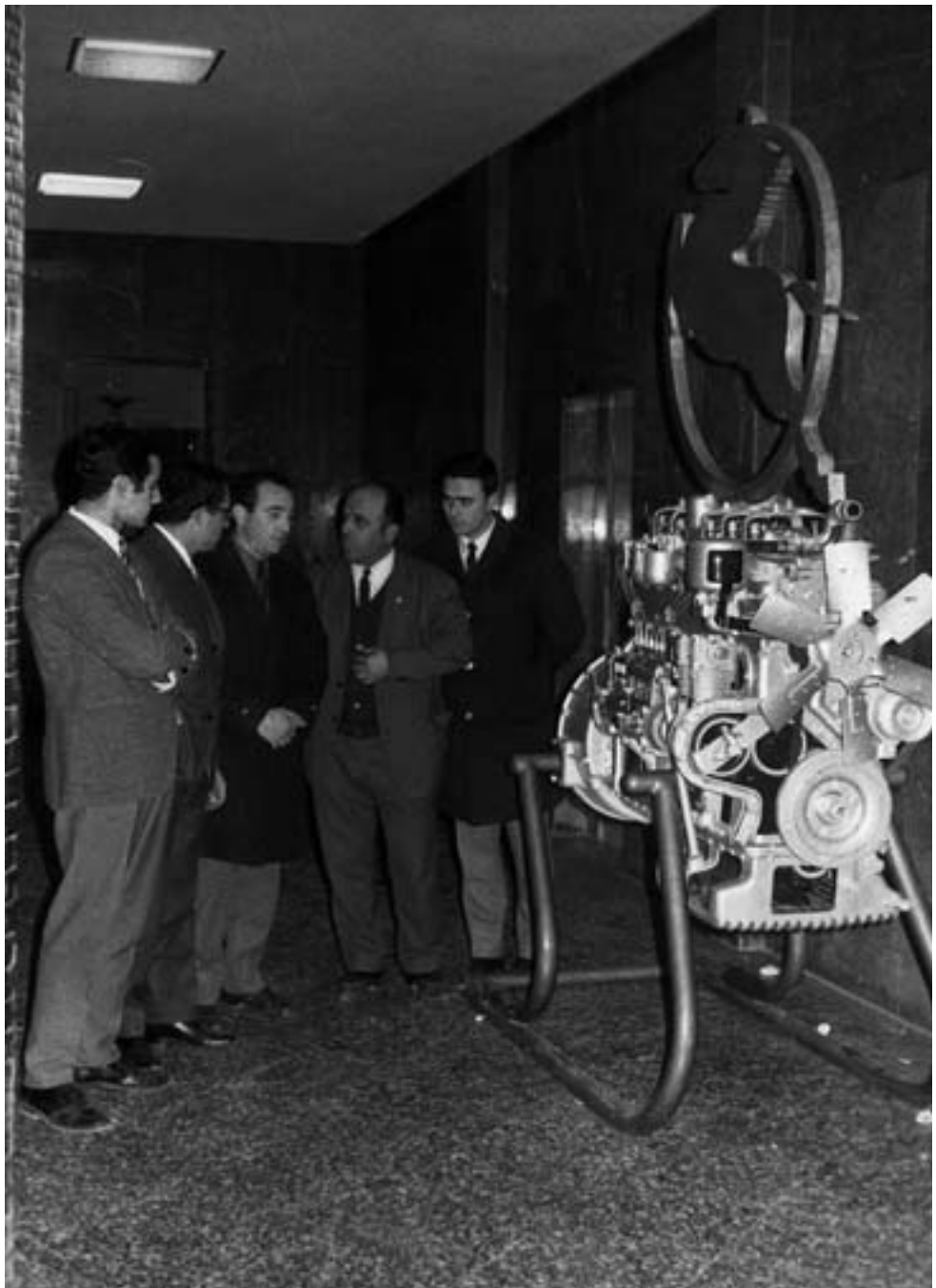

Lliurament d'un motor Pegaso per a les pràctiques del taller d'automobilisme. 10 de febrer de 1969. (AHT, 6889)

Taller d'electrònica. Anys 60. (AHT, A-6)

Taller d'electrònica amb el professor Butet i un grup d'alumnes. Any 1969. (AHT, A-41)

Taller d'electricitat, el professor Carrillo amb el seus alumnes. Any 1962. (AHT, A-47)

Laboratori de física,
amb el professor Josep Roca García
acompanyat d'un grup d'alumnes.
Any 1962. (AHT, A-33)

Alumnes realitzant un treball de paleta.
Any 1962. (AHT, A-48)

Secció d'ajustament de l'antic taller de mecànica. Any 1962. (AHT, A-42)

Taller de mecànica. El professor Anguera amb els seus alumnes. Any 1968. Foto Chinchilla. (AHT, A-45)

Alumnes del laboratori de química. Any 1968. (AHT, A-49)

Laboratori de química. Any 1969. Foto Raymond. (AHT, A-40)

Alumnes a l'aula de dibuix. Any 1968.
Foto Chinchilla. (AHT, A-53)

Alumnes a la biblioteca del centre.
Any 1968. Foto Chinchilla. (AHT, A-54)

Menjador de l'Escola. Any 1968.
Foto Chinchilla. (AHT, A-11)

Cuina del centre. Any 1970.
Foto Chinchilla. (AHT)

Aula de pràctiques de mecanografia. Any 1972. (AHT, A-43)

La professora Conxita Chavarria amb un grup d'alumnes en el sopar celebrat durant les festes de Sant Joan Bosco. 30 de gener de 1970. Foto Chinchilla. (AHT, C-36)

Consagració de l'altar de la capella de l'Escola pel cardenal Benjamín Arriba y Castro. 30 de gener de 1970. (AHT, 6893)

Escolástica Serra i J. Francisco Guzmán, protagonistes de la pel·lícula *Arate Cavate*, filmada a l'Escola amb guió i direcció del professor Narcís Muntaner, que fou estrenada l'11 de novembre de 1970. (AHT, C-75)

Grup de professors i alumnes de l'Escola Graduada annexa al centre. 19 de febrer de 1971. (AHT, C-44)

Homenatge a la jubilació del secretari Francesc Borrut Casanovas.
6 de juny de 1971. (AHT, 7626)

L'alumne de l'Escola Sebastià Gutiérrez Leal, acompanyat pel director del centre, rep de mans del general Franco, el premi aconseguit en el XXV Concurs Nacional Juvenil de Formació Professional, Industrial i Artesana. 23 de desembre de 1971. (AHT, B-6)

Alumne de mecànica durant el concurs de Formació Professional del curs 1974-1975. Foto Chinchilla. (AHT, C-22)

Presentació de la maqueta de les noves instal·lacions projectades a la zona educacional. 13 de maig de 1972. Foto Chinchilla. (AHT, B-12)

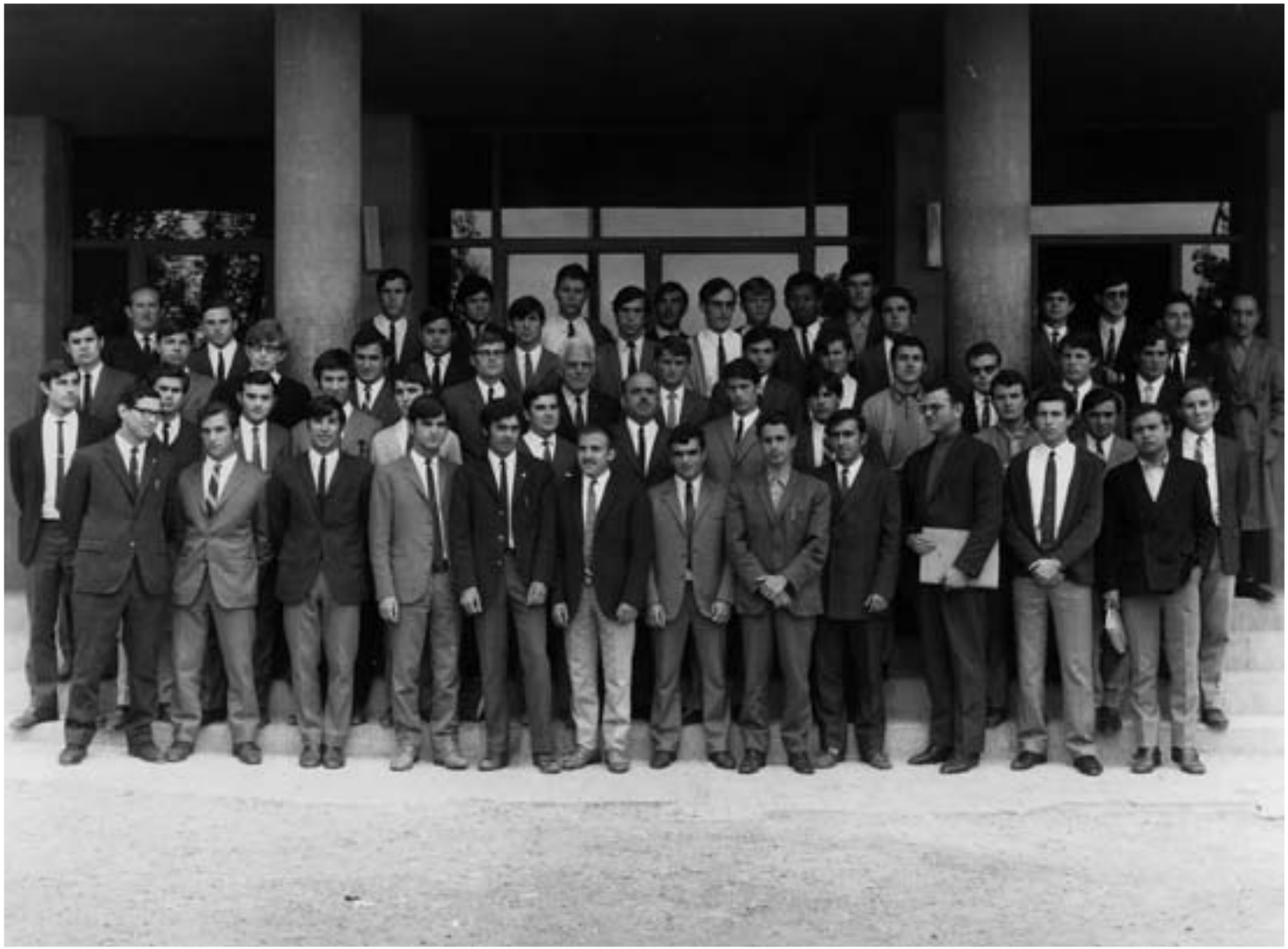

Grup d'alumnes de la promoció de l'any 1973. (AHT, C-86)

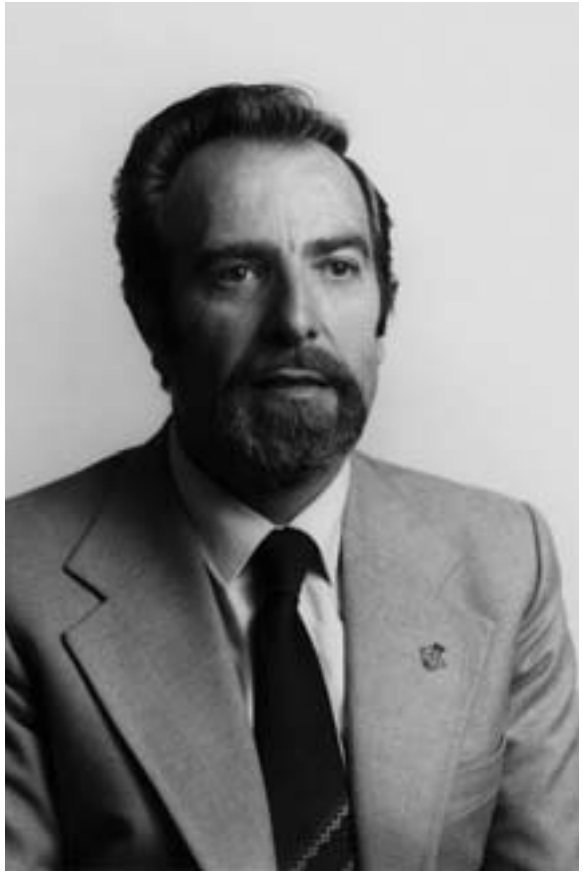

Baltasar Marquès Jordà, que després d'assumir les tasques pròpies de secretari de l'equip directiu durant deu anys, exercí com a director del centre entre 1976 i 1981.

Professors i alumnes fundadors en l'acte d'inauguració del 50è aniversari del centre. Any 1978. Foto Vallvé. (AHT, B-31)

Lliurament de la placa d'argent de la Diputació de Tarragona a l'Institut Politècnic Comte de Rius en la celebració del 50è aniversari, per part del president Josep Clua al director del centre Baltasar Marquès. 28 d'abril de 1979. (AHT, B-21)

Postal de l'edifici situat a l'avinguda Pius XII, actual avinguda Lluís Companys. Finals dels anys setanta.
Foto Raymond. (AHT, A-23)

Cartell anunciador i vista de les obres del nou edifici a la zona educacional. Any 1978 (AHT, A-21)

Lliurament d'un motor de l'empresa FORD a l'especialitat d'automoció. A la imatge, d'esquerra a dreta, el senyor Masip, administrador; senyor Roca, vicedirector; senyor Magriñà, representant de l'empresa; senyor Marquès, director del centre; senyor Figuerola, cap d'estudis, i senyor Saura, professor d'automoció.
9 de febrer de 1980. Foto Chinchilla. (AHT, D-11)

Lluís Segarra Figuerola, director del centre entre els anys 1981 i 1983

NIKE

L'Institut d'Ensenyament Secundari-Superior d'Ensenyaments Professionals Comte de Rius (1982-2003): *vers el segle XXI*

nyament rior Professionals (1982-2003)

Aquest últim període, situat entre els anys 1982 i 2003, representa en l'àmbit polític el definitiu trencament amb el passat i la consolidació de les llibertats democràtiques. Vint-i-cinc anys, el període més llarg d'estabilitat democràtica en la nostra història contemporània. L'any 1982 acaba amb el triomf electoral del Partit Socialista Obrer Espanyol en les eleccions generals, partit polític que governarà l'Estat durant tretze anys. A Catalunya, Jordi Pujol, de Convergència i Unió, presidirà el govern de la Generalitat de Catalunya des de l'any 1980 fins al desembre del 2003. Tanmateix, malgrat l'estabilitat política, durant els primers anys de la dècada dels vuitanta, la situació econòmica empitjorarà. Després d'un cicle continuat de creixement, la greu crisi econòmica internacional també s'abaté sobre Catalunya a final dels setanta provocant l'ascens de l'atur i el conseqüent descens del nivell de vida, conseqüències que aviat esdevingueren la principal preocupació de la societat.

En l'àmbit local la tasca dels nous ajuntaments elegits per la voluntat popular fou i continua essent enorme: per una banda, la complexitat de resoldre, en tots els àmbits, la problemàtica que representa el llegat rebut del franquisme i, per l'altra, el repte de donar respostes a les múltiples necessitats plantejades per una ciutat que marxa cap al segle XXI. El primer alcalde demòcrata, Josep M. Recasens Comes, del Partit dels Socialistes de Catalunya, exercirà un mandat de deu anys, durant el qual, a més a més d'emprendre diferents obres públiques i la redacció de plans d'ordenació urbana, dotarà d'infrastructures, equipaments i serveis els barris perifèrics. Posteriorment, l'any 1989, ocuparà l'alcaldia Joan Miquel Nadal Malé, de Convergència i Unió, càrrec que exerceix fins a l'actualitat. Durant el seu mandat s'efectuaran importants reformes urbanístiques, prosseguirà la millora dels barris i s'aconseguirà que el conjunt arqueològic romà de Tarragona sigui declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

El darrer període d'història de l'Escola-Institut comprèn els últims vint-i-cinc anys. Un període que es caracteritza pel canvi d'ubicació del centre, per la seva adscripció al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i per la indefugible gestió d'un creixement progressiu i constant en tots els nivells.

Els directors que se succeiran durant aquest anys seran Lluís Figuerola Segarra (1981-1983), Salvador Soler Luz (1983-1986), Antoni Barrufet Puig (1987-1990) i Antoni Menasanch Estopà (1991-1993). L'any 1993, Antoni Barrufet Puig tornarà a ser elegit com a director, càrrec que exerceix actualment. Aquests professors encapçalaran uns equips directius que passaran a gestionar una assignació econòmica que anirà des dels

deu milions de pessetes de l'any 1983 als més de 600.000 euros (prop de 100 milions de pessetes) de pressupost liquidat de l'any 2002.

El 23 d'octubre de 1982, el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, inaugurava les noves instal·lacions de la zona educacional, les obres de les quals s'havien iniciat cinc anys abans. En el curs següent, el centre ja disposava d'una pista poliesportiva i camps de basquet i voleibol. Cinc anys més tard, al curs 1987-1988, es procedirà a l'ampliació de l'edifici B amb quatre aules més, a les quals se sumaran dues aules noves l'any 1994. Més recentment, entre els anys 2000 i 2001, l'afectació urbanística de més de 3.500 metres quadrats per a la construcció de dependències de la Universitat Rovira i Virgili comportarà la construcció d'unes noves pistes esportives en els terrenys rebuts com a compensació.

L'any 1983, en l'àmbit docent i com a experiències innovadores, seguint les directrius del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, s'elaborarà un projecte per a l'atenció dels alumnes amb dificultats d'aprenentatge que es materialitzarà amb el curs d'Adaptació a la Formació Professional de primer grau, altrament anomenat com a curs Bàsic Professional. Continuant amb el seu tradicional tarannà pioner, durant el curs 1988-1989, l'Institut Politècnic de Formació Professional Comte de Rius serà designat com a centre pilot de normalització lingüística. També, es participarà activament en la definició i configuració del currículum amb el qual es concretava el mòdul professional 3 d'Automàtica Robòtica i s'autoritzarà la seva implantació en fase experimental, estudis que més tard conformaran l'actual ensenyament de Sistemes de Regulació i Control Automàtics.

La interrelació de l'Institut amb el seu entorn immediat, especialment amb l'específic teixit industrial de l'àrea de Tarragona, facilitarà una evolució i adaptació permanents, i també la necessitat d'establir diferents convenis de pràctiques que els alumnes de Formació Professional de segon grau desenvoluparan en les pròpies empreses. En aquesta línia, durant el curs 1983-1984, quan el centre tenia 1.325 alumnes i s'havien incorporat els ensenyaments de segon grau de Mecànica i Electricitat de l'Automòbil, la memòria de l'equip directiu manifestava el següent:

«Una de les preocupacions de la direcció ha estat la de millorar en lo possible les relacions escola-empresa. Això pensant en els moments de crisi actual i d'atur és important perquè l'empresa conegui el centre i les especialitats que s'imparteixen, així com el nivell de coneixements que es donen. Aquesta coneixença pot millorar la credibilitat dels ensenyaments de F.P. i per tant obrir més portes als nostres alumnes (...) a fi i efectes de potenciar la col·locació bé en pràctiques bé definitiva dels nostres alumnes.»

Enmig d'una conjuntura econòmica internacional desfavorable, durant el curs 1983-1984 l'Institut establirà els primers contactes amb diferents empreses. El resultat d'aquestes gestions seran 30 alumnes en pràctiques i 16 amb contracte laboral. L'experiència havia estat molt satisfactòria i el camí iniciat ja no es podia aturar. Dos anys més tard ja s'havien aconseguit col·locar 37 alumnes en pràctiques i 46 amb contracte laboral. Entre 1991 i 1996, el reconeixement de la vàlua d'aquest ensenyament pràctic a l'empresa es contemplarà com a imprescindible en les especialitats de Química de la Indústria i Manteniment Electromecànic de Formació Professional de Segon Grau. En els darrers

anys, seguint en aquesta línia d'actuació, la relació entre l'Institut i el món industrial tarragoní augmentarà curs rere curs i s'enfortirà encara més quan la formació rebuda als propis centres de treball es considerarà obligatòria. Les dades són prou evidents: entre 170 i 225 alumnes en pràctiques acollits per prop de 90 empreses.

Tanmateix, la formació òptima dels alumnes no es podria aconseguir sense l'actualització tecnològica i el reciclatge permanent dels professors. En aquest sentit, ja fa uns quants anys que s'organitzen estades de docents a empreses capdavanteres en els respectius sectors, com REPSOL YPF, LEAR, o BASF, entre d'altres. Cal remarcar, també, la signatura de convenis de col·laboració amb la Universitat Rovira i Virgili, Tallers Franquès, Gremi d'Electricistes de Tarragona i l'Institut Donapea de Pamplona.

Sis anys després de la promulgació de la Llei Orgànica General del Sistema Educatiu (LOGSE), de l'any 1990, l'Institut Politècnic de Formació Professional passarà a ser Institut d'Ensenyament Secundari. A més a més del canvi de la denominació, en aquest cas, l'adaptació al nou marc legal suposarà la implantació de l'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO), el Batxillerat, i la nova formació professional: els Cicles Formatius de Grau Mitjà (CFGM) i els Cicles Formatius de Grau Superior (CFGS). Així doncs, en el curs 1996-1997 es deixaran d'impartir els primers cursos de l'antiga Formació Professional de primer i segon grau i progressivament s'iniciaran els actuals cicles formatius.

L'escolarització dels nens a partir de dotze anys, com en d'altres instituts, provocarà un allau de nous alumnes i, en conseqüència, la saturació de l'espai disponible del centre. L'any 1996 es registraven més de 1.800 matrícules i 116 professors. La solució transitòria adoptada fou l'escolarització provisional de l'Ensenyament Secundari Obligatori a les aules cedides pel CEIP Marcel·lí Domingo. Finalment, l'any 1998, la solució definitiva fou el trasllat de l'ESO al nou centre de l'IES de Sant Pere i Sant Pau. Paral·lelament s'iniciarà el primer curs de Batxillerat, mentre que desapareixerà definitivament la Formació Professional de segon grau.

A més a més de la indefugible adaptació a les transformacions accelerades que provocà la LOGSE, durant la segona meitat dels anys noranta, l'Institut també assumirà els cursos de formació ocupacional subvencionats pel Departament de Treball, adreçats principalment a treballadors del sector petroleoquímic i de l'automatització industrial. En aquest àmbit, cal remarcar l'experiència d'intercanvi amb d'altres centres de la Unió Europea, com les estades que des de l'any 1996 es vénen realitzant amb l'escola de formació de l'empresa BASF a la localitat alemanya de Ludswighafen. Alhora, durant els cursos 1998-2001 es desenvoluparà el programa ocupacional per a joves de difícil inserció, anomenat «Treballem per la Formació».

A partir del curs 1999-2000 l'IES Comte de Rius s'estabilitzarà en una matrícula mitjana d'entre 800 i 900 alumnes, comptant amb un claustre integrat per uns 80 professors. L'any següent, el centre afegirà a la seva denominació d'Institut de Segon Ensenyament la catalogació com a Superior d'Ensenyaments Professionals (SEP), amb l'especialitat de Química com a família professional de referència.

Com en els períodes anteriors, l'Institut Comte de Rius també veurà acreditada la qualitat del seu treball amb diferents premis: els anys 1983 i 1987 li serà conce-

dit el premi Baldiri Reixac que convoca la Fundació Jaume I; el premi CIRIT en reconeixement del foment de l'esperit científic entre el jovent, l'any 1985; dos segons premis d'investigació per a cicles formatius de grau superior organitzats per RESOL YPF i promoguts pel Consell Comarcal del Tarragonès, els anys 2001 i 2002. Finalment, el mes de novembre de l'any passat, l'Ajuntament de Tarragona atorgava la Medalla d'Argent de la Ciutat per la trajectòria de l'Institut al llarg d'aquests tres quarts de segle.

Actualment, l'IES - SEP Comte de Rius ofereix tres modalitats de Batxillerat: tecnologia, ciències de la naturalesa i de la salut, i humanitats i ciències socials. Altrament, pel que fa a la Formació Professional s'imparteixen els cicles formatius de grau mitjà i superior de les següents famílies professionals: Edificació i Obra Civil, Electricitat i Electrònica, Fabricació Mecànica, Manteniment de vehicles autopropulsats i Química.

És difícil posar un punt i final a aquest recorregut per la història dels darrers 75 anys de l'IES - SEP Comte de Rius, un centre viu que continua i continuarà amb la seva activitat docent. El passat arriba fins aquí, però, avui, les aules també estan plenes d'alumnes atrafegats que malden per aprendre al costat d'uns professors que s'esforcen a ensenyar. Situats cronològicament en el segle XXI i amb una necessària adaptació constant a les noves tecnologies, el Comte de Rius, després de 75 anys, prossegueix amb la seva funció de millorar l'ensenyament tècnic i professional de qualitat a Tarragona.

Inauguració del nou edifici a la zona educacional a càrrec del president Jordi Pujol.
23 d'octubre de 1982. (AHT, B-18)

Lliurament de premis dels diferents concursos celebrats durant la festivitat de Sant Joan Bosco. 7 de febrer de 1983. (AHT, C-43)

Salvador Soler Luz, director del centre entre 1983 i 1986

Acompanyat pel director Salvador Soler, el president de la Diputació de Tarragona, Josep Gomis, signa el llibre d'honor del centre. 16 de gener de 1984. (AHT, B-28)

El director del centre, Salvador Soler, amb el president Jordi Pujol a l'espai de l'Institut a la Fira del Vendrell. Any 1984. (AHT, B-33)

Taller de fusteria. Any 1982. (AHT, A-29)

Laboratori de metrologia del taller de mecànica. Març de 1984. (AHT, A-35)

Laboratori de l'especialitat de Química. Curs 1984-1985. (AHT, A-36)

Laboratori de Ciències.
Curs 1984-1985. (AHT, A-37)

Taller de mecànica. Curs 1984-1985.
(AHT, A-38)

Aula d'instrumentació i control. Any 1987. (AHT, A-27)

Vista de la biblioteca. Any 1985.
(AHT, A-14)

Instal·lacions del menjador. Any 1985.
(AHT, A-13)

Pista de bàsquet. Curs 1984-1985. (AHT, A-39)

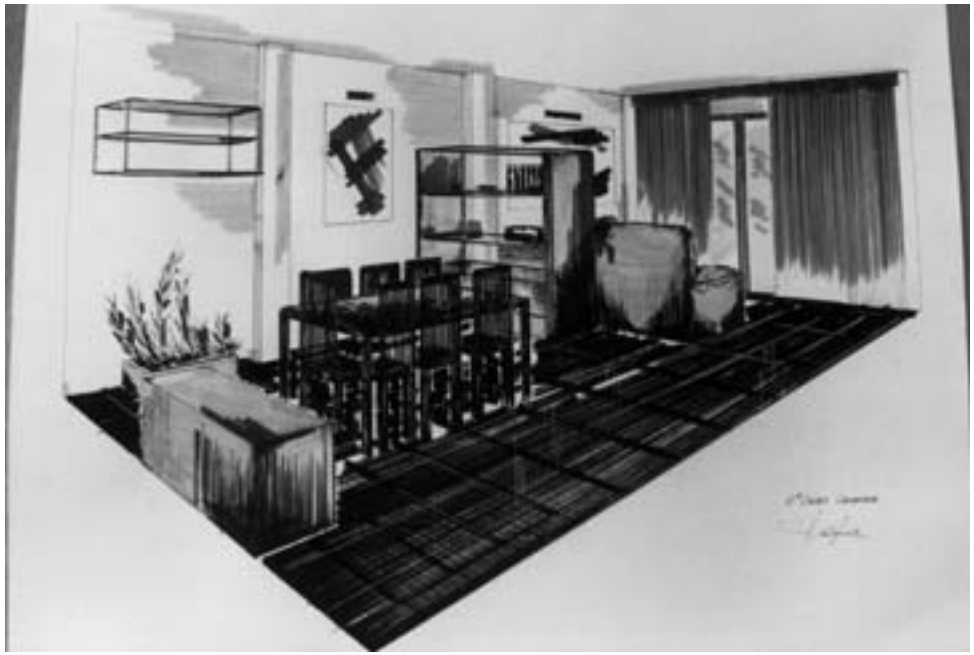

Treballs de dissenys d'interiors de l'especialitat de Delineació dels alumnes de la professora Paquita Collado. Curs 1985-1986. (AHT, A-50 i A-51)

Lliurament del material cedit
per l'empresa FASA-RENAULT
per a les pràctiques del taller d'automoció.
Curs 1984-1985. (AHT, D-7)

Acte de signatura del conveni
de col·laboració amb l'empresa
EMPETROL, amb la presència
del conseller d'Ensenyament Joan Guitart.
4 de desembre de 1985. Foto Eugenio.
(AHT, D-3)

Acte de signatura del conveni de col·laboració Escola-Empresa, amb la presència del conseller d'Ensenyament Joan Guitart. Any 1986. (AHT, D-2)

Antoni Barrufet Puig que exercirà com a director entre 1987-1990, més tard, l'any 1993, serà reelegit en el càrrec que ocupa fins a l'actualitat.

Acte de les Jornades Tècniques d'Instrumentació i Control, amb els senyors Magarolas, Ferrer, Descals, Querol i Soler. Abril de 1987. (AHT, D-5)

Inauguració d'un simulador de processos químics per a l'especialitat d'Instrumentació i Control adquirit a l'empresa CAE. Al centre de la imatge, el professor García Parra i el conseller d'Ensenyament Joan Guitart. Febrer de 1988. (AHT, D-9)

Vista aèria del centre, amb el Col·legi La Salle a la dreta. Any 1991. (AHT, A-56)

Antoni Menasanch Estopà, que exercirà com a director entre 1991 i 1993, després del primer mandat d'Antoni Barrufet Puig (1987-1990)

Els professors de Delineació E. Marcén i J. J. Padreny atenen el conseller d'Ensenyament, Josep Laporte, i la directora general Carme Laura Gil, al Saló de l'Ensenyament celebrat a Barcelona. Febrer de 1991. Reportajes Gráficos Pablo. (AHT, B-27)

Activitats lúdiques celebrades al pati del centre durant la festivitat de Sant Joan Bosco. Any 1989. (AHT, C-46 i C-47)

Jornades de Comunicacions Electròniques celebrades al centre. 27 de febrer de 1992. (AHT, D-1)

Grup d'alumnes i professors a l'estació d'esquí d'Arinsal, a Andorra. Febrer de 1990. (AHT, C-77)

Celebració de la Diada de Sant Jordi de l'any 1994. (AHT, C-19 i C-20)

Calçotada a Valls dels alumnes de cinquè de Formació Professional, amb els professors F. Solanes, García, M. J. Guillén, M. Ferré, M. Fontanals, A. Bargalló i N. Porqueres. Any 1995. (AHT, C-57)

Concert de Nadal. Desembre de 1995. (AHT, B-53)

Lliurament dels premis CITROEN. Curs 1994-1995. (AHT, D-8)

Claustre de professors del curs 1994-1995. (AHT, C-28)

Equip integrat per J. Vera, J. Morlà, M. Amores, M. A. del Tio, F. Roca i M. Poveda, durant la festivitat de Sant Joan Bosco. Febrer de 1996. (AHT, C-79)

Actuació d'un grup de rock integrat per alumnes del centre durant la festivitat de Sant Joan Bosco. Any 1996. (AHT, C-80)

Grup de professors i alumnes participants en el concurs de TV3 «Futbol en joc». Any 1996. (AHT, C-35)

Visita dels alumnes d'electricitat i automoció del curs 1996-1997 a l'IMAX de Barcelona. (AHT, C-53)

Bicicletada d'alumnes durant la festivitat de Sant Joan Bosco de l'any 1997. (AHT, C-58)

Anada a la neu d'un grup d'alumnes durant la Setmana Blanca. Març de 1997. (AHT, C-48)

Laboratori de química. Curs 1997-1998. (AHT, A-30)

Taller d'automoció. Curs 1997-1998. (AHT, A-31 i A-32)

Aula de delineació. Curs 1997-1998. (AHT, A-28)

Aula d'automatismes en el curs 1997-1998. (AHT, A-34)

El professor Yuste impartint la seva classe als alumnes de l'aula d'automatismes. Curs 1997-1998. (AHT, A-46)

Alumnes participants en el concurs d'intercanvi amb l'empresa BASF d'Alemanya, amb els professors Zipp, Hennrich i Moreno. Curs 1997-1998. (AHT, C-54)

El conseller d'Ensenyament Xavier Hernández a l'espai del centre en la IX Edició del Saló de l'Ensenyament celebrat a Barcelona. Març de 1998. (AHT, B-43)

Grup d'alumnes participants
en l'intercanvi amb l'empresa
BASF d'Alemanya
a l'Ajuntament de Tarragona.
Curs 1997-1998. (AHT, D-16)

Lliurament d'orles i premis
als alumnes que han finalitzat
el tercer curs de Formació Professional,
per part de la direcció del centre
i l'AMPA. Juny de 1998. (AHT, C-49)

Professors i alumnes de tercer de Formació Professional. Curs 1997-1998. (AHT, C-27)

Programa «Comenius» en col·laboració amb l'illa Reunión. D'esquerra a dreta: la coordinadora pedagògica L. Riñé, el director A. Barrufet, el professor J. L. Brachet, la cap d'estudis N. Montardit i el professor J. M. Lledós. Setembre de 1998. (AHT, B-50)

Signatura de col·laboració amb l'empresa BASF. D'esquerra a dreta: X. Casares, director general de Formació Professional, G. Raif, representant de BASF Alemanya, R. Fortuny, cap de servei de Formació Professional i A. Barrufet, director del centre. Curs 1998-1999. (AHT, D-14)

Alumnes participants en el programa CATIA, conveni de col·laboració amb l'empresa LEAR de Valls. Curs 1998-1999. (AHT, D-12)

Viatge a Holanda. Curs 1998-1999. (AHT, C-29)

Vista de l'edifici actual de l'IES Comte de Rius. Abril de 1999. (AHT, A-22)

Taula presidencial del actes del 70è aniversari del centre celebrat a la sala d'actes de l'Ajuntament de Tarragona.
A la imatge el delegat de Treball Josep Descarrega, el president de la Diputació Josep Mariné, l'alcalde Joan Miquel Nadal, el director Antoni Barrufet i l'inspector d'ensenyament Francesc Roig. Maig de 1999. (AHT, B-57)

Actes del 70è aniversari del centre en homenatge als alumnes de la primera promoció celebrat a la sala d'actes de l'Ajuntament de Tarragona. Maig de 1999. (AHT, B-51)

Professors a l'entrada de la sala d'actes de l'Ajuntament de Tarragona durant la celebració dels actes del 70è aniversari del centre. D'esquerra a dreta: Josep M. Aleu, Ramon Casas, Marcel·lí González i Joan M. Torrademé, entre d'altres. Maig de 1999. (AHT, B-54)

Lliurament, per part del director al delegat d'Ensenyament, X. Bagés, d'un CD de difusió dels ensenyaments que s'ofereixen al centre. Any 1999. (AHT B-19)

Campanya de solidaritat amb el Sahara. Recollida de productes d'higiene personal per part dels alumnes del professor Manuel Amores. Maig de 2000. (AHT, C-50)

Acte de lliurament d'orles i premis
als alumnes que han finalitzat
el tercer curs de Formació Professional,
per part de la direcció del centre
i l'AMPA. Juny de 2000. (AHT, C-82)

Acte de lliurament dels premis
de recerca i crèdits de síntesi
als millors treballs del curs 1999-2000.
27 de juny de 2000. (AHT, B-14)

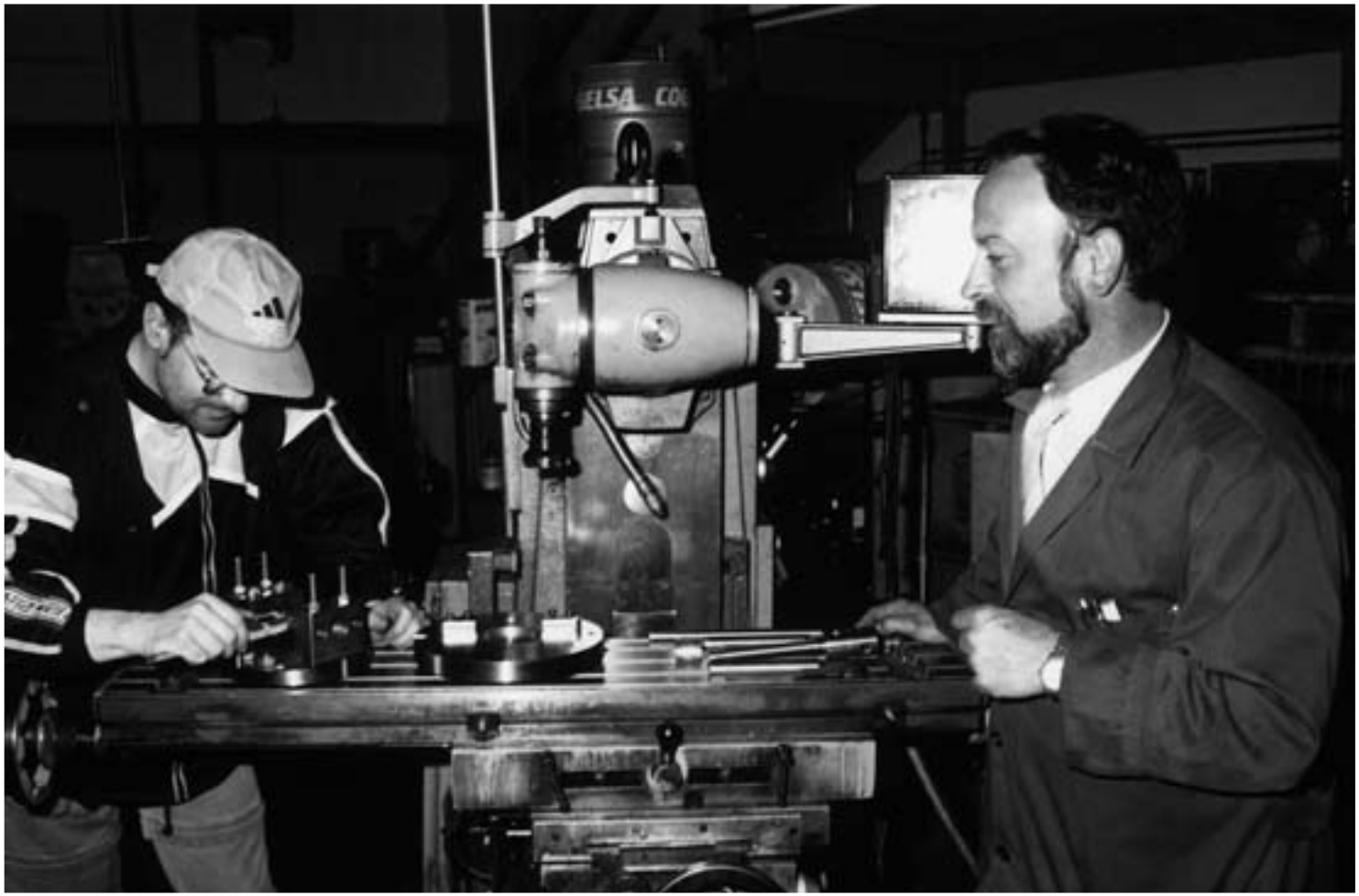

L'alumne Isidre Garzón amb el professor Josep M. Aleu al taller de fabricació mecànica. Curs 2000-2001. (AHT, C-51)

Lliurament del premis d'Investigació de Batxillerat de la Fundació La Caixa. Curs 2000-2001. Foto J. L. Sellart. (AHT, D-15)

Lliurament dels diplomes de reconeixement dels vint-i-cinc anys de serveis prestats al centre als professors Pasqual Roca, Pilar Codera i Enric Rizo. Abril de 2001. (AHT, B-52)

Acte de lliurament dels premis de Treballs de Recerca de Batxillerat i dels premis de Crèdits de Projectes de Cicles Formatius de Grau Superior, celebrat al Palau de Congressos de Tarragona. 22 de novembre de 2002. (AHT, C-17)

Claustre de professors del curs 2002-2003. Juny de 2003.

Acte d'inauguració del curs en el qual es commemora el 75è aniversari de l'IES-SEP Comte de Rius, celebrat a la sala d'actes del centre, amb l'assistència de la consellera d'Ensenyament, Carme Laura Gil, l'alcalde de Tarragona, Joan Miquel Nadal i el president de la Diputació de Tarragona, Joan Aregio. 2 d'octubre de 2003.

Acte de lliurament de la Medalla d'Argent de la ciutat de Tarragona a l'IES-SEP Comte de Rius, en el saló de plens de l'Ajuntament de Tarragona, és a dir, en el mateix lloc en el qual fa 75 anys es va inaugurar el primer curs acadèmic de l'Escola Elemental del Treball.
Foto de grup amb els antics directors del centre i els membres de l'actual equip directiu, acompanyats per l'alcalde de Tarragona. 21 de novembre de 2003.

Fons documental i bibliografia

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ DEL FONS DOCUMENTAL DE L'INSTITUT D'ENSENYAMENT SECUNDARI COMTE DE RIUS (1928-1989), DIPOSITAT A L'ARXIU HISTÒRIC DE TARRAGONA.

1.	**ÒRGANS DE GOVERN**	
1.1.	ORGANS COL·LEGIATS DE GOVERN	
1.1.1.	Claustre de professors	1928/1973
1.1.2.	Consell de direcció i disciplina	1964-1973
1.2.	DIRECCIÓ	
1.2.1.	Correspondència	1929/1975
1.2.2.	Comunicacions internes	1945/1973
1.2.3.	Estudis, dictàmens i dossiers	1942/1978
1.2.4.	Representació i protocol	1945/1967
2.	**GESTIÓ ADMINISTRATIVA**	
2.1.	RECURSOS HUMANS	
2.1.1.	Personal docent i no docent	1928/1989
2.1.2.	Previsió social i assegurances	1947/1973
2.2.	RECURSOS ECONÒMICS	
2.2.1.	Comptabilitat	1929/1963
2.2.2.	Habilitació	1950/1972
2.2.3.	Recaptació	1960/1975
2.3.	GESTIÓ DE BÉNS MOBLES I IMMOBLES	
2.3.1.	Béns mobles	1929/1974
2.3.2.	Béns immobles	1929/1982
2.4.	CORRESPONDÈNCIA	
2.4.1.	Registres de correspondència	1958-1981
2.4.2.	Correspondència general	1929/1977
3.	**GESTIÓ DE L'ACTIVITAT DOCENT**	
3.1.	RECURSOS ACADÈMICS	
3.1.1.	Expedients acadèmics dels alumnes	1928/1970
3.1.2.	Matrícules i convalidacions	1960/1979
3.1.3.	Avaluació	1928/1981
3.1.4.	Beques i ajuts	1944/1967
3.1.5.	Activitats complementàries	1928/1979
3.1.6.	Difusió i propaganda	1928/1970
3.2.	ORGANITZACIÓ DE LA DOCÈNCIA	
3.2.1.	Reglaments interns	1930/1978
3.2.2.	Plans d'estudis	1928/1966
3.2.3.	Programes	1931-1945
3.2.4.	Memòries	1928/1970
3.2.5.	Control d'assistència i incidències	1944-1967
3.2.6.	Legislació general	1949/1973
4.	**CENTRES ADSCRITS**	
4.1.	ESCOLA D'APRENENTS DE L'ELECTROQUÍMICA DE FLIX	
4.1.1.	Expedients acadèmics dels alumnes	1958/1974
4.1.2.	Matrícules	1957/1975
4.1.3.	Avaluació	1957-1977
4.2.	SECCIÓ DE FORMACIÓ PROFESSIONAL DE LA UNIVERSITAT LABORAL	

4.2.1.	Expedients acadèmics dels alumnes	1957/1980
4.2.2.	Matrícules	1957-1979
4.2.3.	Avaluació	1958-1979
4.2.4.	Beques i ajuts	1961

5. PATRONAT LOCAL DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

5.1.	DOCUMENTACIÓ CONSTITUTIVA	
5.1.1.	Constitució del Patronat	1929
5.1.2.	Reglaments	1930
5.2.	GOVERN DEL PATRONAT	
5.2.1.	Plenari	1929-1955
5.2.2.	Bases i convenis	1949
5.3.	GESTIÓ ADMINISTRATIVA	
5.3.1.	Recursos humans	1931
5.3.2.	Correspondència	1927/1956
5.4.	GESTIÓ DE L'ACTIVITAT DEL PATRONAT	
5.4.1.	Promoció de la formació professional	1943/1950
5.4.2.	Memòries	1929-1930

BIBLIOGRAFIA

Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Mataró, 1999.

BARBAT MIRACLE, Ramon. *Historia de las Escuelas del Trabajo en la província de Tarragona*. Barcelona, 1977.

BARRIACH, F.; ESTIVILL, J.; PIQUÉ, J.; VIRGILI, M.E. *Els alcaldes de Tarragona (segles XIX-XX)*. Tarragona: Ajuntament de Tarragona i Edicions El Mèdol, 2003

GÓMEZ CRUZ, Carme, *La ciutat de Tarragona a l'època de la dictadura de Primo de Rivera: aspectes de la vida urbana*. Tarragona, Publicacions del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona, 1994.

OLIVÉ, Enric; PIQUÉ, Jordi; RICOMÀ, Francesc Xavier. *Tarragona: la imatge i el temps*, Tarragona: Publicacions de l'Ajuntament de Tarragona, 1990.

Estudio Económico – Social de la provincia de Tarragona. Síntesis de su riqueza actual y posibilidades. Tarragona, 1946.

Institut Martí Franquès. Cent Cinquanta Anys, 1845-1995. Tarragona: Institut de Batxillerat Martí Franquès, 1995.

MARGALEF LLEBARIA, Joaquim. *El Tarragonès. Estructura econòmica. Expansió industrial i desequilibris sectorials*. Barcelona: Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1979.

MONÉS i PUJOL-BUSQUETS, Jordi. *L'escola a Catalunya sota el franquisme*. Barcelona: Edicions 62, 1984.

L'obra realitzada (1914-1923): organització, cultura i instrucció i agricultura, Barcelona: Mancomunitat de Catalunya, 1923.

Panoràmica de l'ensenyament a Tarragona, 1981. Tarragona: Publicacions de l'Ajuntament de Tarragona, 1982.

PIQUÉ PADRÓ, Jordi (coordinador), *Franquisme a les comarques tarragonines*. Tarragona: Publicacions del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona, 1993.

PIQUÉ PADRÓ, Jordi (coordinador). *El segle XX a Tarragona*, Tarragona: Publicacions de l'Ajuntament de Tarragona i Nou Diari, 1995.

PIQUÉ PADRÓ, Jordi. *La crisi de la rereguarda. Revolució i guerra civil a Tarragona (1936-1939)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat i Diputació de Tarragona, 1998.

PIQUÉ PADRÓ, Jordi; SÁNCHEZ CERVELLÓ, Josep (coords.). *Guerra Civil a les comarques tarragonines (1936-1939)*. Tarragona, Publicacions del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona, 1999.

PIQUÉ PADRÓ, Jordi; VIRGILI BERTRAN, Elena. *Tarragona 1950-2000. Itinerari Visual*. Tarragona: Ajuntament de Tarragona i Cossetània Edicions, 2003.

Reseña Estadística de la Província de Tarragona, Madrid: Instituto Nacional de Estadística, 1952.

SÁNCHEZ CERVELLÓ, Josep (coord.). *La província de Tarragona durant el Franquisme (1939-1976). Política, societat i cultura*, Tarragona: Publicacions del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona, 1996.

SOLÀ I GUSSINYER, Pere. *Itineraris per la sociabilitat meridional catalana: l'associacionisme i la cultura popular a la demarcació de Tarragona*. Tarragona: Publicacions de la Diputació de Tarragona, 1998.

bodas de plata
ESCUELA DEL TRABAJO
25 AÑOS
TARRAGONA
Del 31 octubre al 8 noviembre 1953

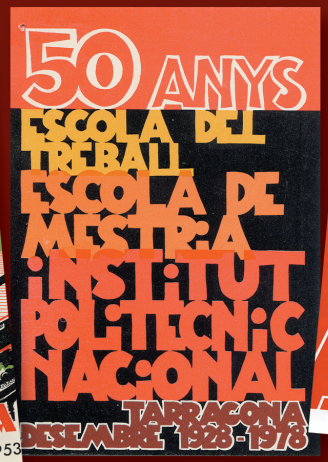
50 ANYS
ESCOLA DEL TREBALL
ESCOLA DE MESTRA
INSTITUT POLITÈCNIC NACIONAL
TARRAGONA
DESEMBRE 1928-1978

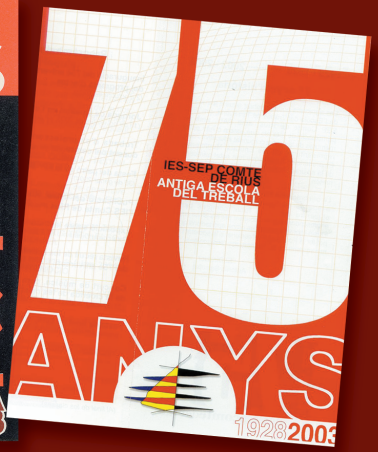
75
IES-SEP COMTE DE RIUS
ANTIGA ESCOLA DEL TREBALL
ANYS
1928 2003

IES-SEP COMTE DE RIUS